

SALME LASTEAED

ÕPPEKAVA

SISUKORD

I. Lasteaia liik ja eripära	3
II. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid	3
III. Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted	3
IV. Kasutatavad õppe- ja kasvatustegevuse metoodilised alused	4
V. Lasteaia tegevuskava	5
VI. Rühmade õppe- ja kasvatustegevuse korraldus	5
VII. Lasteaia päevakava	6
VIII. Üldoskused ja õppe- ja kasvatustegevuse sisu	7
1. Üldoskused	7
2. Mina ja keskkond	8
3. Keel ja kõne	9
4. Matemaatika	9
5. Kunst	9
6. Muusika	10
7. Liikumine	10
IX. Lapse arengutulemused üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades	11
• 1,5–2-aastaste laste arengutulemused	11
• 2–3-aastaste laste arengutulemused	14
• 3–4-aastaste laste arengutulemused	20
• 4–5-aastaste laste arengutulemused	28
• 5–6-aastaste laste arengutulemused	37
• 6–7-aastaste laste arengutulemused	47
X. Koostöö lastevanematega	58
XI. Töö erivajadustega lastega	59
XII. Kooliks ettevalmistamine	60
XIII. Lapse arengu jälgimise ja hindamise põhimõtted	61
XIV. Lasteaia õppekava uuendamise ja täiendamise kord	62
Lisa 1. Laste arengu hindamise tabel	
Lisa 2. Lasteaia õppeaasta tegevuskava	

I. LASTEAIA LIIK JA ERIPÄRA

Liik ja üldinfo:

- Salme Lasteaed (edaspidi: lasteasutus), on munitsipaalõppeasutus, mis juhindub oma tegevuses riigi ja kohaliku omavalitsuse seadustest, määrustest ja õigusaktidest ning lasteasutuse põhimäärusest.
- Lasteasutuse aadress on: Aia 3, Salme alevik, 93201, Saaremaa.
- Lasteasutuses on 3 rühma: 1 sõimerühm ja 2 aiarühma.
- Lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevus toimub eesti keeles.
- Lasteasutuse teeninduspiirkond on Salme vald.

Missioon: Salme Lasteaed loob keskkonna ja tingimused, mis soodustavad elukestvaks õppeks vajalike hoiakute kujunemist ja oskuste omandamist koolis ja elus toimetulekuks. Lasteaed on kodule usaldusväärseks ja toetavaks partneriks.

Visioon: Salme Lasteaed on hea mainega ja tunnustatud lasteaed, kus lapsevanemad usaldavad õpetajaid, kuhu lapsed meelsasti tulevad, ja kus töötajad on rahul ning tunnevad uhkust töötades just selles majas!

II. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID

1. Olla toeks peredele laste arengu mitmekülgtsel ja järjepideval toetamisel ning koolivalmiduse saavutamisel.
2. Toetada laste kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mille tulemusena lastel kujunevad:
 - 2.1. terviklik ja positiivne minapilt,
 - 2.2. ümbritseva keskkonna mõistmine
 - 2.3. eetiline käitumine ning algatusvõime
 - 2.4. esmased tööharjumused
 - 2.5. kehaline aktiivsus ja arusaam tervise hoidmise tähtsusest
 - 2.6. mängu-, õpi-, sotsiaalsed- ja enesekohased oskused.

III. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED

1. Lapse individuaalsuse ja arengupotentsiaali arvestamine.
2. Lapse tervise hoidmine ja edendamine ning liikumisvajaduse rahuldamine.
3. Lapse loovuse toetamine.

4. Mängu kaudu õppimine.
5. Inimlike suhete väärtustamine.
6. Lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine.
7. Lapsele turvatunde ja eduelamuste tagamine.
8. Üldõpetusliku tööviisi rakendamine, tegevuste lõimimine.
9. Kodu ja lasteasutuse koostöö.
10. Kodukoha looduse tundmaõppimine ja väärtustamine.
11. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkide saavutamiseks on tähtsad:
 - 11.1. **Koostöö**, mis seob huvigruppe, haridusasutusi ja institutsioone sõltumata nende kuuluvusest ja omandivormist.
 - 11.2. **Innovaatilisus ja mitmekesisus**, s.t uute õppimis- ja õpetamistehnoloogiate ja meetodikate kasutuselevõtmine.
 - 11.3. **Avatus**, s.t olla valmis koostööks, olles salliv ja teistega arvestav.
 - 11.4. **Kättesaadavus**, s.t kõikidele lasteaia lastele õppekava läbimise võimaldamine ning pedagoogidele ja abistavale personalile tööalase täiendkoolituse ning kaasaegsete töövahendite võimaldamine.
 - 11.5. **Kvaliteet**, s.t lastele on head alushariduse omandamise võimalused ning töötajatele head töötingimused ja tööalase enesetäiendamise võimalused.
 - 11.6. **Järjepidevus**, s.t seoste loomine vanarahva traditsioonide ja tänapäeva traditsioonide vahel.

IV. KASUTATAVAD ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE METOODILISED ALUSED

1. Põhiliselt järgime **J. Käisi** põhimõtteid:
 - 1.1 õppe- ja kasvatustegevuse seovad tervikuks lapse elu ja ümbritsevat keskkonda käsitlevad teemad (kodulooline põhimõte);
 - 1.2 seostada kõik õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad üheks tervikuks ja kasutada üldõpetuslikku õpetusviisi (kergemalt raskemale, lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale);
 - 1.3 valida koduloo teemad kodukoha elust, loodusest, kooskõlas aastaegade vaheldusega, nende teemadega siduda lugemispalad, arvutusülesanded, kujutavate tegeluste teemad, laulud, mängud;
 - 1.4 iga teema käsitus, pikkus ja laad sõltub selle sisust.
2. Kasutame ka **M. Montessori** pedagoogika põhimõtteid:
 - 2.1 tagada lapsele keskkond, kus ta saab oma sünnipärase potentsiaali kõige paremini

arendada;

2.2 toetada last, teda aidata ja innustada;

2.3 lapse huvi ümbritseva vastu saab kõige paremini säilitada tema võimeid tundes, lapsele jõukohast tegevust leides, tema pingutusi tähele pannes ja saavutatut lapse tasemelt hinnates;

2.4 säilitada tema huvi ümbritseva vastu;

2.5 teha kättesaadavaks lapsele vajalikud töövahendid;

2.6 tähtsustada õppe- ja kasvatustegevuses tundlikkusperioode, mil vastava arendava mõjutuse efekt on maksimaalne.

3. **Hea Alguse** metoodikast kasutame järgmisi põhimõtteid:

3.1 lähtuda õppe- ja kasvatustegevustes lapsest;

3.2 võimaldada lapsele keskkond, mis pakub valikuvõimalusi;

3.3 pakkuda lapsele valikuvõimalusi;

3.4 kaasata õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisse lapsevanemaid ja lapsi.

V LASTEAIA AASTA TEGEVUSKAVA

1. Lasteasutuse õppe- ja kasvatustegevuse aastakava järgmiseks perioodiks arutatakse läbi ja võetakse vastu pedagoogilises nõukogus enne järgmise õppeaasta algust, s.o hiljemalt 31. augustiks.
2. Tegevuskava kinnitab juhataja ja see lisatakse lasteaia õppekavale.
3. Tegevuskavas määratakse tegevustele üks või mitu vastutajat.
4. Tegevuskavas määratakse kindlaks:
 - 4.1. õppe- ja kasvatustegevuste õppeaasta eesmärgid
 - 4.2. ühisürituste kava

VI. RÜHMAD E ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

1. Lasteaia õppeaasta algab 1. septembril ja kestab 31. augustini.
2. Õppe- ja kasvatustegevus rühmades toimub rühma päevakava, aasta- ja kuutegevuskava alusel, mille koostavad rühmaõpetajad.
3. Rühmade päevakavad koostatakse ja korrigeeritakse igal aastal vastavalt laste vanusele ja selle kinnitab juhataja 31. augustiks.

4. Rühmade tegevuskavadesse tehakse parandused laste tegevuse vaatluste ning arengu jälgimise põhjal 1. oktoobriks.
5. Rühma aasta tegevuskavas kajastuvad:
 - 5.1 rühma koosseis: laste vanuseline ja sooline koosseis, laste huvid, individuaalsus, erinevad kultuuritraditsioonid, rühma tavad jne;
 - 5.2 õppeaasta eesmärgid ja põhimõtted: eesmärgid lähtuvad lasteaia üldeesmärkidest ja põhimõtetest ning rühma eripärast. Nende alusel planeeritakse õppeprotsess ja koostatakse temaatiline aastakava:
 - 5.3 temaatiline aastakava: õppeaasta jooksul käsitletavat teemasid;
 - 5.4 rühmasisesed üritused;
 - 5.5 rühmasisesed õppekäigud;
 - 5.6 planeeritud koostöö lastevanematega;
 - 5.7 laste arengu analüüsimine;
 - 5.8 arenguveestlused.
6. Rühmade aasta tegevuskavad tutvustatakse ja kooskõlastatakse lastevanematega sügisel koosolekul, mitte hiljem kui 1. oktoobriks.
7. Rühmade aasta tegevuskavad koostatakse arvutis või käsikirjas, nad kuuluvad lasteaia õppekava juurde ja asuvad rühmades.
- 7.1 Lähtuvalt lasteaia õppekavast, aasta tegevuskavast, rühma aasta tegevuskavast ja rühma laste vanusest koostavad rühma õpetajad oma rühma õppe- kasvatustegevusplaani meeskonnatöona.
8. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab pedagoogil teha vajadusel muudatusi.
9. Suvekuudele planeeritakse õpitu kordamine ja kinnistamine ning põhirõhk on mängulisel õuetegevusel.

VII. LASTEAIJA PÄEVAKAVA

Kellaeg	Tegevus
7.00–8.45	Laste vastuvõtmine lasteaeda Laste vabategevused (mäng, loominguline tegevus, liikumine jm) Individuaalne töö lastega Laste igapäevatoimingud (riietumine, pesemine, ruumi korrastamine jm)
8.45–9.00	Homnikusöök
9.00–13:00	Homnikuringid Planeeritud õppe- ja kasvatustegevused Laste vabategevused (mäng, loominguline tegevus, liikumine jm) Õues viibimine Laste igapäevatoimingud (riietumine, pesemine, ruumi korrastamine jm)
13:00–13.30	Lõunasöök
13.30–15.45	Lõunauinak Laste vabategevused (mäng, loominguline tegevus jm) Individuaalne töö lastega Laste igapäevatoimingud (riietumine, pesemine, ruumi korrastamine jm)
15.45–16.15	Õhtuode
16.15–18.00	Planeeritud õppe- ja kasvatustegevused Õues viibimine Laste vabategevused (mäng, loominguline tegevus, liikumine jm) Individuaalne töö lastega Laste igapäevatoimingud (riietumine, pesemine, ruumi korrastamine jm) Laste kojusaatmine lasteaiast
* 16.30–18.00	Töötab valverühm.

VIII. ÜLDOSKUSED JA ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse SISU

1. Üldoskused

Õppe- ja kasvatustegevuste sisu toetub laste üldoskuste ja valdkondade oskuste arengu toetamisele. Üldoskused on lapse arengut iseloomustavad suutlikkused. Lapse areng võib individuaalselt suuresti varieeruda. Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma: mänguoskused, tunnetus- ja õpioskused, sotsiaalsed oskused ja enesekohased oskused. Üldoskuste kasutusviisid on järgmised:

- 1.1 aitavad seada eesmärgi;
- 1.2 on õppe- ja kasvatustegevuste valiku aluseks;
- 1.3 aitavad hinnata õpisisu eakohasust;
- 1.4 toetab lapse võimete mitmekülgset arendamist;
- 1.5 lapse arengu hindamise abivahend.

Mäng on eelkoolialiste laste põhitegevus, mille käigus areneb lapse isiksus tervikuna ning kõik psüühilised funktsioonid ja mis vastab kõige paremini lapse vajadustele. Lapse arengu aluseks ongi mäng. Mäng on laste iseseisev, vaba ja spontaanne tegevus tegutsemisrõõmu enda pärast. Lapsed mängivad seepärast, et mäng pakub huvi, pinget ja põnevust. Mängija jaoks ei ole tähtis midagi luua, vaid olulisim on osalemine mängus, võimalus ette kujutada mitmesuguseid sündmusi ning läbi mängida erinevaid rolle ja olukordi.

Mängides areneb lapse mõtlemine, loomulikulised võimed, kujutlused, arusaamad, mängimine aitab lastel omandada keelt ja arendada sotsiaalseid oskuseid, sealhulgas oskust teha koostööd teiste inimestega. Mäng on lapse kõige loomulikum ja eakohasem õppimise viis. Mängus kujuneb lapsel valmidus õppida ja iga mängukogemus on ühtlasi õpikogemus.

Mängides koos teiste lastega, õpib laps arvestama mängukaaslaste soove ja huve ning kooskõlastama oma mänguideid teiste omadega. Samuti õpib laps alluma mängus valitsevatele reeglitele, ühise eesmärgi nimel jõude koondama ja teisi aitama. Mängides arenevad ka lapse kehalised võimed.

Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni. Erinevaid tunnetusprotsesse (taju, tähelepanu, mälu, arutlemine) on sageli raske eristada, sest nad toimivad koos.

Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel. Lapsed õpivad erinevates tegevustes osalemisel. Laps õpib läbi mängu, suhtlemise, matkimise, loomise, vaatlemise, uurimise, mõtestamise, katsetamise, harjutamise jms.

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ja lähtuda eetilistest tõekspidamist. Peamine osa laste sotsiaalsest arengust toimub suheldes oluliste täiskasvanute ja eakaaslastega. Need suhted omakorda aga asetsevad laiemas sotsiaalses kontekstis, kultuuris ja ühiskondlikes organisatsioonides. Lasteaed on kodu kõrval teine väga oluline lapse sotsiaalse arengu kujundaja. Lasteaia psühhosotsiaalne keskkond, mida õpetajad loovad, moodustab raamistiku sellele, kuidas lapsed hakkavad käituma üksteise suhtes ning kuidas

areneb lapse arusaamine sellest, mis on lubatud, mis mitte.

Sarnaselt lapsevanemale tekib lähedane kiindumussuhe ka lasteaiaõpetajaga ning sel kiindumussuhtel on omad mõjud lapse sotsiaalsele arengule. Lapsed, kellel on oma õpetajaga positiivne suhe, suudavad paremini ära kasutada lasteaias olemas olevaid õppimisvõimalusi ning luua nii lasteaias kui ka edaspidi positiivsemaid suhteid eakaaslastega.

Kui laps mängib eakaaslastega, siis toimub suhtlemine võrdsega ning laps saab kogemuse, mida tal kuskilt mujalt võimalust saada ei ole. Lapse võime luu positiivseid suhteid kaaslastega on väga oluline sotsiaalse arengu komponent.

Enesekohased oskused lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist (lapse mina-pildi tekkimine, enesehinnang, eneseanalüüsi oskus). Enesekohaseid oskuseid omandatakse järk-järgult, seetõttu on see lapsele ning teda suunavale täiskasvanule aeganõudev, kuid samas järjepidev õpetamise, õppimise ja harjutamise protsess. Oluline on sisendada lapsele järjekindlalt usku oma võimetesse ja ülesannetega toimetulekusse, toetada tema eneseteadvuse arengut.

Eneseteenindamine eelkoolieas seostub elementaarsete hügieeni-, riietumis-, söömis- ja korraharjumuste kujundamise ja kinnistamisega kodus ja lasteaias.

Lasteaia päevakava erinevate momentide juurde kuulub ka eneseteenindamise ja tervislike igapäevatoimingute praktiline harjutamine ning lapsele vajalike iseendaga toimetuleku kogemuste kinnistamine. Tähtis on kujundada lastes positiivne suhtumine söömis- ja lõunauinakusse, riietumisse, hügieeni, mänguasjade koristamisse ja korraharjumustesse.

2. Mina ja keskkond

2.1 Valdkond toimib terviklike teemade põhimõttel, mis võimaldab teemade, valdkondade ja eritegevuste lõimumist arvestades lapse vanust.

2.2 Valdkond jaguneb:

2.2.1 sotsiaalse keskkonna teemad: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähepäevad, kombed, teised rahvused Eestis, lapsed mujal maailmas, üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, inimkeha; ohuallikad ning ohutu käitumine;

2.2.2 looduskeskkonna teemad: kodukohta loodus, muutused looduses, elukeskkond, inimese mõju loodusele;

2.2.3 tehiskeskkonna teemad: ehitised, kodutehnika, jäätmed, transpordivahendid, jalakäija ohutu liikumine, turvavarustus, virtuaalkeskkond, meedia.

2.3 Eesmärgiks on, et laps:

2.3.1 mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;

2.3.2 omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;

2.3.3 väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone, kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;

2.3.4 väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult;

- 2.3.5 väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkondlikku mõtteviisi;
- 2.3.6 märkab nähtusi ja muutusi looduses;
- 2.3.7 oskab meedias orienteeruda, meedia kaudu vajalikku teavet leida, meediasõnumit kriitiliselt lugeda ja mõista ning kasutada meediat oma sõnumi esitamiseks.

3. Keel ja kõne

- 3.1 Keelt ja kõnet arendatakse kõikides tegevustes (olmetoimingud, õppekäigud, vestlused, vaatlused, mängud, kunsti-, liikumis-, muusikategevused, jne). Kõigis tegevustes on kõnearenduslik osa.
- 3.2 Keele ja kõne õppesisu on: keelekasutus (hääldamine, grammatika, sõnavara), suhtlemine, jutustamine, kuulamine, lugemine ja kirjutamine ning kasutatav lastekirjandus.
- 3.3 Eesmärgiks on, et laps:
 - 3.3.1 on igapäevasuhtluses aktiivne vestleja, küsimuste esitaja ja suudab olla kuulaja rollis;
 - 3.3.2 suudab sobivate sõnadega väljendada oma mõtteid, arvamusi, tundeid ja teadmisi;
 - 3.3.3 tunneb huvi raamatute ja lastekirjanduse vastu;
 - 3.3.4 kasutab kõnes õiget hääldust, grammatilisi vorme ja lauseehitust;
 - 3.3.5 saab aru kuuludud eakohasest tekstist ja oskab seda ümber jutustada;
 - 3.3.6 omandab lugemise ja kirjutamise alusoskused.

4. Matemaatika

- 4.1 Matemaatikast aru saamist alustatakse vaatlemisest ja uurimisest ning arendatakse edasi võrdlemisel ja arvutamisel, kasutades selleks erinevadi õppe- ja kasvatustegevuse valdkondi, olmesituatsiooni ja mängu. Matemaatikast aru saamine tugineb käelistele, sõnalistele ja mõttelistele tegevustele ja aitab lapsel orienteeruda teda ümbritsevas looduses, esemelises ja ajalises maailmas.
- 4.2 Matemaatika õppesisu koosneb järgmistest põhitegevustest: loendamine, järjestamine, rühmitamine, samaväärse hulga moodustamine, hulga püsimine, mõõtmine, terviku ja osa võrdlemine ning modelleerimine.
- 4.3 Eesmärgiks on, et laps:
 - 4.3.1 huvitub ümbritseva maailma nähtuste vaatlemisest ja kirjeldamisest;
 - 4.3.2 suudab keskenduda, kuulata, mõelda ja oma mõtteid eakohasel viisil esitada;
 - 4.3.3 suudab esemeid ja kujundeid uurimise ja vaatlemise teel võrrelda ja kirjeldada, kasutades vastavat sõnavara;

4.3.4 tunneb põhilisi pikkuse, massi ja mahu mõõtühikuid ning rahaühikuid.

5. Kunst

5.1 Kunstitegevustes saab laps oma mõtteid ja tundeid loovalt väljendada, arendada fantaasiat, kinnistada teistes valdkondades omandatud teadmisi, omandada tehnilisi oskusi kunsti valdkonnas.

5.2 Kunstitegevuse õppesisu koosneb järgmistest põhitegevustest: joonistamine, maalimine, voolimine, meisterdamine, kleepimistöö.

5.3 Eesmärgiks on, et laps:

5.3.1 saab kunstilisi elamusi ja esteetilist naudingut;

5.3.2 tutvub eesti ja maailma kunstipärandiga;

5.3.3 väljendab ennast kunstitegevustes loovalt ja isikupäraselt;

5.3.4 tunneb huvi erinevate kunstitegevuste vastu;

5.3.5 tunneb rõõmu kunstist;

5.3.6 oskab vaadelda;

5.3.7 laps kasutab erinevaid materjale ja töövahendeid.

6. Muusika

6.1 Muusikalised tegevused aitavad mitmekülgset rikastada laste positiivseid emotsioone, arendavad fantaasiat ja loovust. Muusikalised tegevused toetavad, mitmekesistavad ja kinnistavad teisi lapse poolt omandatavaid tegevusi ja teadmisi. Aitavad kaasa rahvatraditsioonide ja -pärimuste mõistmisele.

6.2 Muusikategevuse sisu on: muusika kuulamine, laulmine, rütmiline liikumine ja mäng pillidel.

6.3 Eesmärgiks on, et laps:

6.3.1 tunneb huvi ja rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;

6.3.2 suudab ennast loovalt väljendada laulmise, tantsulise liikumise ja pillimängu kaudu;

6.3.3 suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi;

6.3.4 tutvub erinevate kultuuridega;

6.3.5 tutvub muusikalise draamaga.

7. Liikumine

7.1 Liikumistegevus on laste tegevuste ja mängude põhiline osa. Liikumistegevuste mängulisus, mitmekesisus ja eakohasus toetavad lapse mitmekülgset arengut, annavad

talle liikumisrõõmu ja eduelamuse, aitavad kaasa sotsiaalsete suhete kujunemisele.

7.2 Liikumistegevuste sisu on tants ja rütmika, liikumismängud, põhiliikumised, erinevad spordialad ja teadmised ohutusest, enesekontrollist ja hügieenist.

7.3 Eesmärgiks on, et laps:

7.3.1 suudab end pingutada sihipäraseks tegevuseks;

7.3.2 suudab tegutseda aktiivselt ja loovalt kehaliste harjutustega;

7.3.3 osaleb sportlikes mängudes, on kujunenud ausa mängu põhimõtted;

7.3.4 kogeb erinevaid tundeid ja emotsioone: liikumisrõõm, võitmine, kaotamine jm;

7.3.5 oskab eakohaseid kehalisi põhiliikumisi;

7.3.6 on mitmekülgsede kehaliste võimetega: osavus, kiirus, vastupidavus;

7.3.7 on huvitatud igapäevasest aktiivsest liikumisest ja spordist;

7.3.8 tunneb huvi sportlike tulemuste ja edusammude vastu;

7.3.9 kasutab elementaarseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

IX. LAPSE ARENGUTULEMUSED ÜLDOSKUSTES NING ÕPPE- JA KASVATUSTEgevuse VALDKONDADES

Vanus	1,5-2 aastane
TEEMA	ÜLDOSKUSED
Mänguoskused	Tunneb mängust rõõmu.
	Mängib teiste lastega lihtsamaid igapäevaseid olukordi ja tegevusi kajastavaid.
	Mängib rollivahetusega mängu
	Mängu algatamiseks vajab täiskasvanu abi.
	Oskab kasutada mängudes erinevaid olemasolevaid vahendeid täiskasvanu abiga.
Tunnetus- ja õpioskused	Hangib ümbrusest aktiivselt uut infot.
	Keskendub lühikeseks ajaks ühele tegevusele.
	Tegutseb teistega kõrvuti ja osaleb ühistegevuses vahelduvas vormis.
	Loob tegevuse kaudu seoseid kõnega.
	Suhtleb valdavalt 1-2 sõnaliste lausetega mängus kui ka igapäevategevustes peamiselt tuttava täiskasvanuga.
	Räägib ja saab aru üksnes sellest, mida ta tajub.
	Tunneb huvi raamatute vastu ning mõistab lihtsaid realistlikke jutukehi, mis seostuvad tema enda kogemusega.
	Avastab lihtsamaid põhjuse-tagajärje suhteid ning saab aru kuuluvusest ja erisusest.
	Sobitab erinevaid materjale ja esemeid.
	Rühmitab ühe nähtava omaduse järgi.
	Omandab uusi seoseid vahetu, korduva ja aktiivse tegutsemise ning käelise tegevuse kaudu.
	Kasutab omandatud teadmisi, seoseid ja tegevusi samas situatsioonis.
Sotsiaalsed oskused	Üritab aru saada teiste inimeste seisukohtadest, kuid tema tajud on enesekesksed.
	Reageerib sõltuvalt situatsioonist ja ümbritsevate inimeste käitumisest.
	Mõistab selgelt väljendatud keeldu “Ei tohi!”, “Ära tee!” jne.
	Tunneb huvi teiste laste vastu, jälgib neid ja mängib nendega kõrvuti.
	Toetub võõrastega suheldes ja enesekindluse saavutamiseks tuttavale täiskasvanule.

	Matkib täiskasvanu tegevusi, millele saab tagasisidet.
Enesekohased oskused	Väljendab lihtsaid emotsioone, mis on tugevad ja vahelduvad kiiresti.
	Teadvustab ennast, kasutab minavormi, proovib ennast maksma panna ning oskab keelduda ja "ei" öelda.
	Hindab oma oskusi ja suutlikkust paremaks, kui need tegelikult on.
	Sööb, joo ja riietub lahti valdavalt iseseisvalt ning püsib suurema osa päevast kuiv ja puhas.
	Teab oma ees- ja perekonnanime ja elementaarseid viisakusreegleid ning kasutab neid, kui seda on talle õpetatud.
TEEMA	KEEL JA KÕNE
Suhtlemine	Suhtleb täiskasvanuga esemetega tegutsemise ajal.
	Eelistab suhtluspartnerina peamiselt tuttavat täiskasvanut.
	Kasutab suheldes mitteverbaalseid vahendeid (<i>osutamist</i>) koos üksikute sõnadega.
	Vastab täiskasvanu küsimustele ja korraldusele tuttavas situatsioonis mingi tegevuse, häälituse või 1-2 sõnalise ütlusega.
Grammatika	Kasutab tuttavas situatsioonis ja tegevuses grammatiliselt vormistamata 1-2silbilisi lauseid (nt <i>Miku õue p.o. Mikk tahab õue minna</i>).
	Kasutab üksikuid käände- ja pöördevorme juhuslikult mõne sõna puhul (ainsuse omastav, osastav, tegusõna 3. pööre).
	Kasutab sõnu enamasti ühes, üksikuid sõnu juhuslikult 2-3 vormis.
	Väljendab kõnes mõnda järgmistest suhetest: eitus (<i>ei taha</i>), kuuluvus (<i>tädi lusikas</i>), asukoht (<i>emme siia</i>), omadus (<i>auto katki</i>), subjekt-objekti suhe (<i>issi anna pall</i>).
Sõnavara	Kasutab oma kogemustega seostuvaid konkreetse tähendusega sõnu (<i>umbes 50</i>) tuttavas situatsioonis.
	Kasutab nimi- ja tegusõnu (nt <i>näu p.o kiisu, anna, opa p.o võta sülle</i>), ase- ja määrsõnu (nt <i>siia, seal, nii</i>).
	Mõistab sõnu (<i>rohkem kui 50</i>) ühes kindlas tähenduses tuttavas olukorras.
Hääldamine	Hääldab õigesti mõnda üksikut lühikest sõna.
	Hääldab sõnades õigesti häälduslikult lihtsamaid häälikuid, nt a, e, i, o, u, p, m, t, l.
Kirjalik kõne	Vaatab koos täiskasvanuga pildiraamatuid, täiendab täiskasvanu juttu osutamise pildile või üksiku sõna ütle misega pildi kohta.

TEEMA	LIIKUMINE
Liikumisteadmised	Sooritab harjutusi aktiivselt ja entusiastlikult.
	Liigub õpetaja juhendamisel ohutult.
Põhiliikumised	Ronib ning roomab üle ja läbi väikeste takistuste.
	Kõnnib piiratud pinnal.
	Säilitab kõndides ja joostes sihi.
	Hüpitab käes palli ning jälgib selle suunda.
Liikumismängud	Mängib koos juhendaja ning kaaslastega kõnni- ja jooksumänge.
Spordialad: võimlemine	Sooritab ettenäitamise ja juhendamise järgi asendeid ja liikumisi.
	Jookseb veereva vahendi (palli, rõnga) järel.
Spordialad: kelgutamine suusatamine	Istub kelgul ja hoiab tasakaalu mäest laskudes.
Tants ja rütmika	Kasutab liikudes rütmipille juhendaja abil.
	Sobitab juhendaja abil liikumist muusika järgi.
Vaba aeg ja loodusliikumine	Mängib vabamängus iseseisvalt.

Vanus	2-3 aastane
TEEMA	ÜLDOSKUSED
Mänguoskused	Tunneb mängust rõõmu ning on suuteline sellele keskenduma.
	Mängib mõnda aega koos teistega ja järgib lihtsamaid reegleid.
	Tegutseb vahetult konkreetsete asjadega kui ka neid kujutavate sümbolitega.
	Algatab erinevaid mängu ja arendab sisu täiskasvanu abiga.
	Oskab kasutada mängudes erinevaid vahendeid.
	Kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi ning mäluhilte lihtsas mängus.
Tunnetus- ja õpioskused	Plaanib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga.
	Plaanib osaliselt oma käitumist ja tegevust iseendale suunatud kõne vahendusel.
	On omandanud sõnavara, mis võimaldab tal ennast väljendada.
	Osaleb dialoogis, jälgib lihtsaid lookesi.
	Mõistab osaliselt lihtsamat kõnet ka ilma toetava selgitusega.
	Rühmitab asju ja esemeid ühe või mitme tajutava omaduse või nimetuse järgi.
	Omab ettekujutust arvu mõistest ja värvuste nimetustest.
	Leiab võrreldes asjades ühiseid ja erinevaid jooni ja nendevahelisi seoseid, kasutab info saamiseks keelt.
	Omab uusi seoseid, mõisteid ja teadmisi korduva kogemuse, aktiivse tegutsemise ning mudelite järgi õppimise kaudu; vajab oma tegevusele tagasisidet.
Sotsiaalsed oskused	Saab aru, et inimestel võivad olla tema omadest erinevad tunded ja emotsioonid.
	Osaleb täiskasvanuga ühistegevuses, jälgib teisi lapsi, tegutseb nendega kõrvuti.
	Jagab mõnikord oma asju ka teistega.
	Loob sõprussuhteid nendega, kellega on tihti koos.
	Algatab vestlust eri partneritega erinevatel teemadel.
	Täidab igapäevaelu rutiini.
	Järgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid, eeskujudele toetudes jäljendab igapäevaelu rolle ja tegevusi.
Enesekohased oskused	Tal on osaliselt kujunenud enesetunnetus ja eneseteadvus.

	Väljendab tugevaid emotsioone, oma mina
	Võib karta tundmatuid ja uusi asju.
	Tahab igapäevastes olukordades valikute üle ise otsustada ning üritab neid ka täide viia.
	Tema enesekindlus on kõikuv, selle saavutamiseks vajab tunnustust, rutiini, reegleid.
TEEMA	MINA JA KESKKOND
Mina	Ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonnanime.
	Vastab õigesti küsimusele, kas ta on tüdruk või poiss.
	Ütleb vastuseks vanuse küsimisele oma ea aastates või näitab seda sõrmedel.
Perekond ja sugulased	Nimetab pereliikmeid: ema, isa, õde, vend.
	Teab õdede ja vendade nimesid.
Kodu	Vastab küsimustele oma kodu ja pereliikmete kohta.
Lasteaed	Oskab nimetada oma rühma nime.
	Suudab leida oma koha rühmas (kapp, voodi, käterätik).
	Nimetab rühmas olevaid esemeid.
	Ütleb küsimise korral rühmakaaslaste ja õpetajate ning õpetajaabi nimed.
Ametid, elukutsed, tööd	Nimetab pereliikmete koduseid toimetusi.
	Matkib lihtsamaid töövõtteid.
	Asetab töövahendid kokkulepitud kohta.
Kodumaa, teised rahvused Eestis	Osaleb jõukohasel viisil vanemate laste ja täiskasvanute tegevuses kodumaale tähtsatel päevadel (ruumide kaunistamine, laulude laulmine, peoriie kandmine jm).
	Leiab Eesti lippu nähes erinevate värvide seast Eesti lipu värvid.
Tähtpäevad, pühad ja kombed	Räägib oma sünnipäevast (kuidas tähistatakse).
	Nimetab küsimise korral pühadega seotud tegevusi.
Üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid	Teab mõiste hea ja paha tähendust.
	Meeldetuletamise korral tervitab, jätab hüvasti, palub ja tänab.
Sõprus ja abivalmidus	Küsimise korral nimetab oma sõprade nimesid.
	Oskab haiget saanud sõpra lohutada.
Ehitised	Tunneb ära oma kodu ja lasteaia ning tuttavad teenindusasutused
Kodumasinad	Oskab küsimise korral nimetada kodus kasutatavaid kodumasinaid ja -elektroonikat (kell, pliit, külmkapp, pesumasin, televiisor, arvuti jm).

Sõidukid	Oskab küsimise korral nimetada sõidukeid (auto, rong, buss, lennuk, laev, tramm, troll).
Jäätmed	Leiab loodusest prahti ja toob selle kokkulepitud kogumiskohta (prügikast, prügikott, ämber).
Hammaste tervis	Teab hammaste hooldamise vahendeid.
	Harjab hambaid täiskasvanu abiga.
Tervislik toitumine	Nimetab toiduaineid.
Inimkeha tundmine	Osutab küsimise korral peale, kätele, jalgadele, silmadele, suule, ninale, kõrvadele.
Ohutus ja turvalisus	Nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nuga, käärid).
Kodukoha loodus: veekogud, kodupaiga mets- ja koduloomad; taimed, seemned ja putukad	Tunneb rõõmu looduses (õues) viibimisest.
	Oskab osutamise korral nimetada metsa, muru, lille, puud.
Loomad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng	Oskab küsimise korral nimetada tuttavat looma ja tema kehaosi.
	Oskab küsimise korral nimetada tuttavat lindu.
	Teab, et mõned loomad elavad metsas, mõned inimeste juures (kodus).
Putukad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng	Oskab nimetada tuttavaid putukaid (lepatriinu, sipelgas, mesilane).
Taimed: erinevad kasvukohad ja vajadused, välimus, kasv, areng	Eristab tuntumaid puu- ja aedvilju välimuse ning nimetuse järgi.
	Oskab osutamise korral nimetada tuttavaid lilli.
Öö ja päev: nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses	Oskab küsimise korral iseloomustada ööd (öö on pime) ja päeva (on valge).
Aastaajad: nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses ning loomade ja inimeste tegevused	Oskab nimetada talve ja suve iseloomulikke nähtusi (talvel sajab lund, on külm; suvel saab ujuda, on soe).
Ilmastik: erinevad ilmastikunähtused	Oskab nimetada erinevaid ilmastikunähtusi (sajab lund, vihma, päike paistab).
Inimese mõju loodusele: loodushoid, säästev areng	Mõistab, et lilli nopitakse vaasi panekuks.
	Teab, et prügi pannakse selleks ettenähtud kohta.
Valguse, temperatuuri, vee, õhu ja toitainete tähtsus taimedele ning loomadele	Teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett ja toitu.

Valgusfoor ja tänava ületamine	Teab valgusfoori ja tulede tähendust (punane, kollane, roheline).
	Teab mõisteid sõidutee ja kõnnitee.
Liiklusmärgid	Teab liiklusmärkide tähtsust (aitavad ohutult liigelda).
Sõidukid	Teab liiklusvahendeid ja eriotstarbelisi sõidukeid.
	Teab jalgrattaga sõitmise nõudeid (kiiver).
Helkur, turvatool ja -vöö	Teab helkuri kasutamise vajalikkust.
TEEMA	KEEL JA KÕNE
Suhtlemine	Osaleb dialoogis: esitab küsimusi, väljendab oma soove ja vajadusi, vastab vajaduse korral rohkem kui ühe lausungiga.
	Kasutab erinevat intonatsiooni ja hääletugevust sõltuvalt suhtluseesmärgist (<i>teatamine, küsimine, palve jm</i>).
	Kommenteerib enda ja/või kaaslase tegevust 1-2 lausungiga.
	Mõistab teksti, mis on seotud tema kogemuse ja tegevusega.
	Loeb peast või kordab järelle 1-2 realist luuletust.
Grammatika	Mõistab ning kasutab tuttavas tegevuses ja situatsioonis 3-5sõnalisi lihtlauseid.
	Kasutab kõnes õigesti enamikku käändevorme.
	Kasutab kõnes õigesti tegusõna käskivat kõneviisi. (<i>nt Joonista! Istu!</i>).
	Kasutab kõnes õigesti kindla kõneviisi olevikuvorme (<i>nt sõidab, laulavad</i>).
	Kasutab kõnes õigesti tegusõna ma-, da-tegevusnime (<i>hakkame mängima, ei taha mängida</i>).
Sõnavara	Kasutab nimisõnu, mis väljendavad tajutavaid objekte, nähtusi.
	Kasutab tegusõnu, mis väljendavad tegevusi, millega ta ise on kokku puutunud.
	Kasutab kõnes värvust, suurust jt hästi tajutavaid tunnuseid tähistavaid omadussõnu.
	Kasutab kõnes mõningaid üldnimetusi (<i>nt lapsed, riided</i>).
	Kasutab tagasõnu (<i>all, peal, sees, ees, taga</i>) ruumisuhete tähistamiseks.
Hääldamine	Kasutab oma kõnes tuttavaid 1-2silbilisi sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris.
	Hääldab õigesti enamikku häälikuid (<i>erandid võivad olla r, s, k, õ, ü</i>).
Kirjalik kõne	Vaatab üksi ja koos täiskasvanuga pildiraamatuid: keerab lehte, osutab pildile ning kommenteerib pilte.
	Kuulab sisult ja keelelt jõukohaseid ettelõetud tekste.

	Eristab kuulmise järgi tuttavaid häälikuliselt sarnaseid sõnu üksteisest (<i>nt tass-kass, pall-sall, tuba-tuppa</i>), osutades pildile või objektile.
TEEMA	MATEMAATIKA
Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine	Rühmitab esemeid ühe sarnase tunnuse (värvus, kuju, suurus) järgi hulgaks.
	Leiab erinevate esemete hulgast <i>palju</i> ja <i>üks</i> .
	Loendab asju kolme piires ning vastab küsimusele <i>mitu on?</i>
Suurused ja mõõtmine	Näeb ja leiab esemetes erinevusi (<i>suur-väike</i>).
Geomeetrilised kujundid	Leiab samasuguse kujundi peale-, kõrvuti- või sisseasetamise teel.
	Kompimise- veeretamisega eristab ümmargusi ja kandilisi esemeid, sh ring, ruut.
Orienteerumine ajas	Vestleb ööle ja päevale iseloomulikust ning matkib tegevusi mängus.
Orienteerumine ruumis	Orienteerub oma kehal ja näitab, mis asub <i>ülal-all, kõrval, ees-taga</i> .
TEEMA	KUNST
Kujundamine ja väljendamine	Tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest.
	Leiab kritselduste hulgast nimetuse andmist või loo jutustamist väärivaid kujundeid.
	Leiab ümbritsevas juhendamise toel sinise, kollase, punase ja roheline värvi.
Kujundamine	Kaunistab (täppidega, joontega) ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid (nt lillepotti, paberit, taskurätti, papptaldrikut, palli, sokki, plastiliinist plaati, kivi jne).
Voolimine	Õpetajat jäljendades muljub ja näpistab, rullib ja veeretab voolimismaterjale.
	Teeb sõrme või pulgaga pehmesse voolimismaterjali jäljendeid.
Joonistamine	Tekitab iseseisvalt jämedate joonistusmaterjalidega (rasvakriitide, pehmete pliiatsitega jne) erinevaid jälgi (täppe ning vertikaalseid, horisontaalseid, sirgeid, lainelisi, katkendlikke ja spiraalseid jooni), püüdes paberi piirides.
Maalimine	Tõmbab pintsliga erineva suunaga jooni, teeb täppe ja katab pindu.
	Trükib näpüvärvidega sõrmede ja kogu käega.
	Vajutab jäljendeid, kattes templi iseseisvalt värviga.
Meisterdamine	Kortsutab iseseisvalt pehmet paberit ning rebib paberist tükke.
	Katab aluspinna liimiga, puistab sellele erinevaid objekte ja liimib kujundeid.
Kunsti vaatlemine, vestlused kunstist	Vaatleb pilte, näidistoid ja raamatuillustratsioone ning vastab küsimustele.
	Näitab teistele oma tööd kui kunstiteost ja räägib sellest.
TEEMA	MUUSIKA

Laulmine	Kuulab ja jälgib õpetaja laulu.
Muusikalis-rütmiline liikumine	Sooritab koos õpetajaga lihtsaid liikumisi vastavalt laulu tekstile (nt paigaltammumine, keerutamine üksikult, koosjalu hüplemine, lehvitamine, käte peitmine selja taha, vibutamine sõrmega, kükitamine).
Muusika kuulamine	Tunneb rõõmu kuulatavast laulust või muusikapalast.
Pillimäng	Mängib õpetaja ettenäitamisel kaasa kuulnud muusikale kehapillil (plaksutab, plaksutab kaasa pulssi või rütmi).
TEEMA	LIIKUMINE
Liikumisteadmised	Valib õpetaja korraldusel teiste riiete hulgast välja võimlemisriided.
	Arvestab rühmakaaslaste aktiivses tegevuses.
Põhiliikumised	Sooritab põhiliikumisi.
	Säilitab liikudes tasakaalu nii tasakaalupingil kui ka vähendatud pinnal.
Liikumismängud	Mängib matkiva sisuga 1-2 reeglita kõnni- ja jooksumänge.
	Mängib iseseisvalt aktiivse liikumisega mängu.
Spordialad: võimlemine	Sooritab võimlemisharjutusi eri asenditest ja erinevate vahenditega.
	Teeb harjutusi ettenäitamise ja juhendamise järgi ühtses tempos õpetaja ning kaaslastega.
	Teeb painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi.
Spordialad: kelgutamine suusatamine	Veab tühja kelku.
	Sõidab kelguga iseseisvalt nõlvakust alla.
	Liigub suuskadel otsesuunas.
Tants ja rütmika	Kõnnib, jookseb ja hüpleb rütmiliselt muusika järgi.
	Sooritab õpetaja juhendamisel liigutusi muusika järgi erinevas tempos.
Vaba aeg ja loodusliikumine	Matkab õpetajaga või vanematega looduses.
	Teeb kaasa kuni 500m pikkuse rännaku ja püsib kolonnis.

Vanus	3-4 aastane
TEEMA	ÜLDOSKUSED
Mänguoskused	Tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma.
	Rakendab mängudes tuttavaid kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast.
	Algatab erinevaid mängu ja arendab sisu täiskasvanu abiga.
	Osaleb rolli- ja võistlusemängudes ning loovtegevustes.

	Huvitub võistlusmängudest ja tahab olla edukas.
	Mängukaaslastega saavutab kokkuleppe täiskasvanu abiga.
	Kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid
Tunnetus- ja õpioskused	Oskab osaliselt oma tegevusi plaanida ja organiseerida, tegutseb iseseisvalt otsese juhendamisetä.
	Plaanib minakeskse kõne abil oma tegevust ja lahendab probleeme.
	Kõne toetub mälule.
	Saab aru mõistatustest ja lihtsamatest piltlikest võrdlustest.
	Järgib lihtsaid reegleid.
	Liigitab lihtsamate üldmõistete või mitme tunnuse järgi.
	Saab aru arvumõistest.
	Huvitub tähtedest.
	Omandab uusi teadmisi praktiliste olukordade, kogetud emotsioonide, kujutluste ja kõne kaudu.
Sotsiaalsed oskused	Väärtustab oma saavutusi, ent vajab oma tegevuse tunnustamist ja täiskasvanu tähelepanu.
	Püüab vahel teisi abistada ja lohutada; tal on mõningane ettekujutus teiste inimeste tunnetest ja mõtetest.
	Arvestab reegleid mängudes ja tegevustes, mida juhib autoriteet.
	Saab aru lihtsamatest käitumisreeglitest seltskonnas ning järgib neid igapäevases suhtluses.
Enesekohased oskused	Väljendab verbaalselt lihtsamaid emotsioone, oma soove, tahtmisi ja seisukohti ning püüab jõuda kokkuleppele.
	Tahab olla iseseisev.
	Saab hakkama eneseteenindamisega (riietub, sööb, joob iseseisvalt), tal on kujunenud tualetiharjumused.
	Teab oma nime, vanust ja sugu ning märkab soolisi erinevusi.
	Seab endale mõningaid eesmärke ja täidab neid.
	Saab aru valetamisest kui taunitavast käitumisest.
TEEMA	MINA JA KESKKOND (3-5 aastane)
Mina	Oskab öelda oma nime, vanuse ja soo (tüdruk, poiss).
Perekond ja sugulased	Kirjeldab oma perekonda (pereliikmed + onu ja tädi, pereliikmete nimed ja perekonnanimed).
Kodu	Kirjeldab oma kodu: eramu, korter, talumaja.

	Nimetab kodu asukoha: linnas (tänav, linn), maal (talukoha nimi).
	Kirjeldab pereliikmete koduseid tegevusi ja nimetab oma kohustusi nende hulgas.
Lasteaed	Nimetab oma lasteaia nime.
	Oskab kirjeldada oma tegevusi ja mängu.
	Teab nimetada lasteaia töötajaid ja nende tegevusi.
	Teab oma, võõra ja ühise tähendust.
Ametid, elukutsed, tööd	Oskab nimetada vanemate ameteid.
	Kirjeldab üldtuntud elukutseid oma kodukohas.
	Loetleb tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid.
	Põhjendab mängu- või töökoha korrastamise vajadust.
Kodumaa, teised rahvused Eestis	Teab oma rahvust ja keelt ning riigi tähtsamaid sümboleid.
	Oskab nimetada sündmusi, mille puhul heisatakse riigilipp.
	Oskab nimetada erinevaid rahvusi oma rühmas ja kodukohas.
Tähtpäevad, pühad ja kombed	Kirjeldab tähtpäevi peres.
	Oskab kirjeldada tuntumaid rahvakombeid (vastlad, mardipäev, kadripäev) ja nendega seotud tegevusi.
Üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid	Teab mõistete õige ja vale tähendust.
	Teab üldtuntud viisakusreegleid.
	Tunneb ja järgib lauakombeid.
Sõprus ja abivalmidus	Nimetab küsimise korral sõbra positiivseid omadusi.
	Oskab sõpra lohutada ja abistada.
	Oskab andeks anda ja leppida.
Hoolivus, turvalisus ja tähelepanelikkus	Märkab kaaslast ja oskab teisi arvestada.
	Oskab väljendada oma emotsioone teisi arvestavalt (rõõm, mure jm).
Suhtumine erinevustesse	Oskab kirjeldada inimeste erinevusi (keeleline, rassiline, vanuseline, tervisest tulenev) ja abivahendeid (prillid, ratastool, valge kepp, kuuldeaparaat).
Ehitised	Kirjeldab kodumaja omapära: maja osad ja nende otstarve, ruumid ja nende sisustus.
	Oskab nimetada erinevaid ruume lasteaias ning teab nende otstarvet.
	Oskab kirjeldada lasteaia õueala ning seal kasutatavaid vahendeid.

Kodumasinad	Kirjeldab kodumasinaid ja –elektronikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte.
Sõidukid	Kirjeldab erinevaid sõidukeid ja teab nende otstarvet.
Jäätmed	Kirjeldab, kuidas tema kodus prügi sorteeritakse.
Tervise väärtustamine	Nimetab tervist hoidvaid tegevusi (tervislik toitumine, piisav kehaline aktiivsus, uni ja puhkus, mäng, hea tuju, meeldivad suhted).
Hammaste tervis	Peseb hambaid täiskasvanu juhendamisel.
	Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine).
Tervislik toitumine	Nimetab toiduaineid, mida tuleks süüa iga päev.
Inimkeha tundmine	Oskab nimetada kehaosi ja teab nende vajalikkust.
Ohutus ja turvalisus	Nimetab kohti, esemeid ja aineid, mis võivad olla ohtlikud (nt trepid, rõdu, aknad, kuum toit/ vedelik, tuli, ravimid, terariistad, kemikaalid, elekter, veekogud, ehitised).
	Nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud (talvel jääle minek; mängimine eluohtlikes kohtades nt sõiduteel, liivakarjääris, ehitisel, ujumine täiskasvanu järelevalveta; rattasõit turvavarustusega).
	Selgitab, miks õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole.
	Selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna.
Kodukoha loodus: veekogud, kodupaiga mets- ja koduloomad; taimed, seened ja putukad	Oskab nimetada oma kodukoha olulisemat veekogu (meri, jõgi, järv).
	Oskab nimetada tuttavaid seeni ja kirjeldada neid, mis kasvavad kodukoha metsas.
Loomad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng	Oskab nimetada tuttavaid loomi, kirjeldada nende välimust ja öelda, kus nad elavad.
Putukad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng	Teab putukaid ja nende elupaiku: mesilane ja mesilastaru, sipelgas ja sipelgapesa.
Taimed: erinevad kasvukohad ja vajadused, välimus, kasv, areng	Oskab nimetada ning kirjeldada tuttavaid puid, lilli, puu-ja köögivilju.
Õö ja päev: nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses	Eristab ning nimetab päeva ja ööd (päeva ja öö vaheldumise iseloomustamine ning nende seostamine taimede ja loomade tegevusega).
Aastaajad: nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses ning loomade ja inimeste tegevused	Oskab nimetada kõiki aastaaegu ja neid iseloomustada.

Ilmastik: erinevad ilmastikunähtused	Nimetab ilmastikunähtusi ja kirjeldab neid.
	Teab õhu vajalikkust ja kasutamist.
Inimese mõju loodusele: loodushoid, säästev areng	Mõistab, et joogivett on vaja kokku hoida (hambapesu, nõudepesu, joogiks võetud vesi).
	Mõistab, et elektrit tuleb kokku hoida (kustutab toast lahkudes tule).
	Teab, et inimene saab talvel loomi aidata.
	Mõistab, et on vaja istutada puid ja muid taimi.
	Oskab hoida enda ümber puhtust looduses, kodu ümbruses jm.
Valguse, temperatuuri, vee, õhu ja toitainete tähtsus taimedele ning loomadele	Teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett, valgust ja õhku.
	Oskab kirjeldada erineva temperatuuri mõju taimedele, loomadele ja inimesele.
Valgusfoor ja tänava ületamine	Teab valgusfoori tulede süttimise järjekorda ning nende tähendust.
	Teab, kuidas sõiduteed ületada.
	Oskab ületada tänavat jalgrattaga (jalgratas käe kõrval).
Liiklusmärgid	Teab liiklusmärkide tähendusi.
Sõidukid	Teab liiklusvahendite erinevusi ning eriotstarbeliste sõidukite ülesandeid ja tähtsust.
	Oskab ühissõidukis käituda.
Helkur, turvavöö ja -vöö	Teab turvavöö ja turvatooli vajalikkust sõidukis.
	Oskab kirjeldada liiklemise ohtusid erinevates ilmastikuoludes.
	Oskab selgitada, kus ja kuidas helkurit kanda.
TEEMA	KEEL JA KÕNE
Suhtlemine	Algatab ise aktiivselt suhtlust.
	Suhtleb meelsasti ja aktiivselt eakaaslastega koostegevuses.
	Küsib täiskasvanult palju küsimusi teda ümbritsevate asjade kohta.
	Kommenteerib enda ja kaaslaste tegevust (<i>räägib, mida tehti 2-3 lausungiga</i>).
	Räägib 2-3 lausungiga mõnest hiljuti kogetud emotsionaalsest kogemusest.
	Jutustab pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta ühe lausungi.
Grammatika	Kasutab kõnes eri tüüpi lihtlauseid sh koondlauseid.
	Kasutab kõnes lihtsamaid suhteid väljendavaid rindlauseid (<i>sidesõnad ja, aga</i>).
	Kasutab kõnes õigesti tegusõna lihtmineviku vorme (<i>nt sõitis, laulsid</i>).

Sõnavara	Mõistab ja kasutab kõnes nii üld- kui ka liiginimetusi (<i>kuusk, kask - puud; tuvi, kajakas - linnud</i>).
	Kasutab kõnes objektide osade/ detailide nimetusi (<i>käpad, saba, rool</i>).
	Kasutab kõnes mõningaid liitsõnu (tuttmuks, kelgumägi) ja tuletisi (täpiline, laulja).
Hääldamine	Kasutab oma kõnes tuttavaid 2-3 silbilisi sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris.
	Hääldab sõnades õigesti lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid (<i>-nt, -lt, -mp</i>).
Kirjalik kõne	Tunneb täiskasvanu häälimise või rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas.
	Tunneb ära ja nimetab üksikuid tähti.
	Matkib lugemist ja kirjutamist, kritseldades kriidi või pliatsiga.
TEEMA	MATEMAATIKA
Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine	Otsustab, kas nimetatud ese kuulub (ei kuulu) moodustatud hulka.
	Paaride moodustamisega (üks-ühessesse vastavusse seadmisega) saab teada, et esemeid on võrreldavates hulkades <i>sama palju, ühepalju</i> ehk <i>võrdselt</i> .
	Loendab 5 piires ja tunneb arvude rida 5ni.
Suurused ja mõõtmine	Võrdleb kahte eset suuruse (suurem-väiksem), pikkuse (<i>pikem-lühem</i>), laiuse (<i>laiem- kitsam</i>) järgi ning kasutab mõisteid.
Geomeetrilised kujundid	Eristab kolmnurka ja nelinurka ning leiab kujunditega sarnaseid esemeid rühmatoast, õuest ja tänavalt.
Orienteerumine ajas	Leiab aastaegadele iseloomulikke tunnuseid (piltidel, vestluses).
	Eristab hommikut ja õhtut (kirjeldab tegevusi).
Orienteerumine ruumis	Määrab teiste laste ja esemete asukoha enda suhtes: <i>ülal-all, ees-taga (minu ees, minu taga jne)</i> .
TEEMA	KUNST (3-5 aastane)
Kujundamine ja väljendamine	Kujutab naturist inspireeritud asju, objekte jne isikupäraste sümbolitega, mis olemuselt täienevad ja muutuvad keerukamaks.
	Jutustab oma piltides nii tuttavatest asjadest ja kogetud sündmustest kui ka oma fantaasiatest.
	Kasutab emotsioonide, nähtuste, esemete jne kujutamiseks värvitoone oma seostest ja tunnetest lähtuvalt.
	Valib mõtte teostamiseks sobivaimana tunduvad vahendid.
	Võrdleb heledamaid ja tumedamaid värvitoone ning tunneb sinist, kollast, punast, rohelist, valget, musta, pruuni ja roosat.

Kujundamine	Koostab elementidest lihtsa kordumisskeemiga mustririba eseme äärise kaunistamiseks (taskurätt, tass jne).
	Kujundab õpetajaga koos tähtpäevakaardi sündmuse meeleoluga sobivate motiividega.
	Valib kaunistusmotiivi ja kannab juhendamisel šabloonile või templi abil selle omavalitud kohale esemel (kruusil, taldrikul, pluusil jne).
Voolimine	Õõnestab ümarvorme süvendit põidlagaga vajutades.
	Muudab voolimismaterjalide kuju neid pigistades ja venitades.
	Nii ümar- kui ka piklikke vorme töödeldes loob soovitud esemeid.
	Ühendab voolitud detaile omavahel.
Joonistamine	Jooni ja kujundeid ühendades joonistab sümbolitega, mis täienevad ja muutuvad keerukamaks.
	Joonistab ning värvib pindu värvi- ja viltpliiatsitega, kriitide ja söega, muutes joone tihedust.
	Kasutab joonistusvahendeid liigse surveta.
Maalimine	Võtab pintslile vajaduse korral lisaks värvi ja katab pindu.
	Teeb objektidele väiksemaid detaile pintslivajutuse ja –tõmmetega.
	Ei kata maalides juba küllaldaselt kaetud pinda korduvalt.
Meisterdamine	Rebib ja lõikab paberist ribasid ja kujundeid ning kleebib need sõltuvalt töö olemusest.
	Lükib paelale, traadile vms auguga esemeid.
	Valib meelepäraseid meisterdamisvahendeid (looduslikku ja tehismaterjali, paberit jms) ning neid omavahel ühendades või materjale kombineerides loob oma töö.
Kunsti vaatlemine, vestlused kunstist	Vaatleb omal algatusel raamatuillustratsioone ja kunstitöid ning esitab nende kohta küsimusi ja avaldab arvamust.
	Jutustab küsimuste toel, mida ta on oma töödes kujutanud ning nimetab, mis materjale ta on oma töös kasutanud.
	Suhtub heasoovlikult kaaslaste töödesse.
TEEMA	MUUSIKA
Laulmine	Huvitub laululistest tegevustest; püüab õpetajaga kaasa laulda (lauldes kaasa nt üksikuid silpe, sõnu, laululõike).
	Osaleb laulude esitamises (plaksutab või laulab kaasa).
Muusikalis-rütmiline liikumine	Liigub koos õpetajaga vastavalt muusika meeleolule, arvestades pulssi ja meetrumit (nt kõnd ja jooks, päkkadel kõnd, ühe ja vaheldumisi kahe jalaga koputamine, keerutamine paarilisega).

Muusika kuulamine	Reageerib emotsionaalselt muusika iseloomule (nt plaksutab, kõigutab keha vmt).
Pillimäng	Mängib muusikat kuulates, liikudes ja lauldes kaasa pulssi või rütmi kehapillil, kõlapulkadel, randmekuljustel, väikesel trummil ja marakal.
TEEMA	LIIKUMINE
Liikumisteadmised	Sooritab harjutusi õpetaja korralduste ja sõnalise seletuse järgi.
	Järgib meeldetuletamise korral hügieeninõudeid.
Põhiliikumised	Sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes.
	Teeb koordineerimise, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi.
Liikumismängud	Mängib 2-4 reeglita liikumismänge.
	Pingutab end rühma tegevustes ühise eesmärgi nimel.
Spordialad: võimlemine	Sooritab juhendamisel kuni neljast harjutusest koosnevat kombinatsiooni.
	Hoiab oma kohta erinevates rivistustes: kolonnis, ringis, viirus.
Spordialad: kelgutamine suusatamine	Sõidab kelguga iseseisvalt nõlvakust alla.
	Kasutab suuskadel liikudes käte abi keppide tuge.
Spordialad: ujumine	Kasutab sihipäraselt abivahendeid (rõngast, kätiseid nn nuudlit).
Tants ja rütmika	Sooritab imiteerivaid liigutusi muusika järgi.
	Plaksutab ja liigub vastavalt rütmile.
Vaba aeg ja loodusliikumine	Algatab iseseisvalt mängu.
	Tegutseb iseseisvalt lasteaia õuealal.

Vanus	4-5 aastane
TEEMA	ÜLDOSKUSED
Mänguoskused	Tunneb mängust rõõmu ja on suuteline mängule keskenduma.
	Rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast.
	Algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu.
	Täidab mängudes erinevaid rolle.
	Järgib mängureegleid täiskasvanu abiga ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada.
	Keskendub huvipakkuvale tegevusele mõnikümmend minutit.
	Huvitub võistlusmängudest ja tahab olla edukas.
	Kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.
Tunnetus- ja õpioskused	Tegutseb lühikest aega iseseisvalt, kindluse saavutamiseks vajab täiskasvanu abi.
	Reguleerib oma käitumist ja emotsioone täiskasvanu abiga.
	Tegutseb koos teistega, motiveerib tegevus eakaaslastega.
	Saavutab kokkuleppeid.
	Katsetab ja uurib erinevaid võimalusi, kasutades nii sümboleid, kujutlusi kui ka reaalseid esemeid ja objekte.
	Räägib esemetest, mis pole kohal, ja olukordadest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus ning fantaseerib.
	Keskendub huvipakkuvale tegevusele mõnikümmend minutit.
	Oskab vaadelda ning märgata detaile, olulisi tunnuseid ja seoseid.
	Eristab rühmi ja oskab neid võrrelda.
	Omab ettekujutust numbritest, tähtedest ja sümbolitest.
	Omandab teadmisi kogemuste ja kõne kaudu, tegutseb aktiivselt ning lahendab probleeme.
	Kasutab teadmiste omandamisel ja kogetu meenutamisel lihtsamaid meeldejätmise viise.
Sotsiaalsed oskused	Hakkab mõistma teiste inimeste tundeid ja mõtteid.
	On tundlik teiste hinnangute suhtes, need mõjutavad tema enesehinnangut.
	Naudib rühma kuulumist ja eakaaslaste seltsi ning ühistegevust, jagab ja vahetab.

	Aktsepteerib reegleid, kogemusi ja muutusi, jälgib reeglite täitmist teiste poolt.
	Oskab avalikus kohas sobivalt käituda ning teab, mida tohib, mida mitte.
Enesekohased oskused	Väljendab oma emotsioone ja räägib nendest
	Suhtleb ja tegutseb enamasti iseseisvalt.
	Suudab kuigivõrd vastutada oma tegevuse eest.
	Imiteerib täiskasvanu tegevusi ja rolle.
	Eelistab sootüübilisi mängu.
TEEMA	MINA JA KESKKOND
Mina	Oskab öelda oma nime, vanuse ja soo (tüdruk, poiss).
Perekond ja sugulased	Kirjeldab oma perekonda (pereliikmed + onu ja tädi, pereliikmete nimed ja perekonnanimed).
Kodu	Kirjeldab oma kodu: eramu, korter, talumaja.
	Nimetab kodu asukohta: linnas (tänav, linn), maal (talukohta nimi).
	Kirjeldab pereliikmete koduseid tegevusi ja nimetab oma kohustusi nende hulgas.
Lasteaed	Nimetab oma lasteaia nime.
	Oskab kirjeldada oma tegevusi ja mängu.
	Teab nimetada lasteaiatöötajaid ja nende tegevusi.
	Teab oma, võõra ja ühise tähendust.
Ametid, elukutsed, tööd	Oskab nimetada vanemate ameteid.
	Kirjeldab üldtuntud elukutseid oma kodukohas.
	Loetleb tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid.
	Põhjendab mängu- või töökoha korrastamise vajadust.
Kodumaa, teised rahvused Eestis	Teab oma rahvust ja keelt ning riigi tähtsamaid sümboleid.
	Oskab nimetada sündmusi, mille puhul heisatakse riigilipp.
	Oskab nimetada erinevaid rahvusi oma rühmas ja kodukohas.
Tähtpäevad, pühad ja kombed	Kirjeldab tähtpäevi peres.
	Oskab kirjeldada tuntumaid rahvakombeid (vastlad, mardipäev, kadripäev) ja nendega seotud tegevusi.
Üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid	Teab mõistete õige ja vale tähendust.
	Teab üldtuntud viisakusreegleid.
	Tunneb ja järgib lauakombeid.

Sõprus ja abivalmidus	Nimetab küsimise korral sõbra positiivseid omadusi.
	Oskab sõpra lohutada ja abistada.
	Oskab andeks anda ja leppida.
Hoolivus, turvalisus ja tähelepanelikkus	Märkab kaaslast ja oskab teisi arvestada.
	Oskab väljendada oma emotsioone teisi arvestavalt (rõõm, mure jm).
Suhtumine erinevustesse	Oskab kirjeldada inimeste erinevusi (keeleline, rassiline, vanuseline, tervisest tulenev) ja abivahendeid (prillid, ratastool, valge kepp, kuuldeaparaat).
Ehitised	Kirjeldab kodumaja omapära: maja osad ja nende otstarve, ruumid ja nende sisustus.
	Oskab nimetada erinevaid ruume lasteaia ning teab nende otstarvet.
	Oskab kirjeldada lasteaia õueala ning seal kasutatavaid vahendeid.
Kodumasinad	Kirjeldab kodumasinaid ja –elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte.
Sõidukid	Kirjeldab erinevaid sõidukeid ja teab nende otstarvet.
Jäätmed	Kirjeldab, kuidas tema kodus prügi sorteeritakse.
Tervise väärtustamine	Nimetab tervist hoidvaid tegevusi (tervislik toitumine, piisav keheline aktiivsus, uni ja puhkus, mäng, hea tuju, meeldivad suhted).
Hammaste tervis	Peseb hambaid täiskasvanu juhendamisel.
	Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine).
Tervislik toitumine	Nimetab toiduaineid, mida tuleks süüa iga päev.
Inimkeha tundmine	Oskab nimetada kehaosi ja teab nende vajalikkust.
Ohutus ja turvalisus	Nimetab kohti, esemeid ja aineid, mis võivad olla ohtlikud (nt trepid, rõdu, aknad, kuum toit/ vedelik, tuli, ravimid, terariistad, kemikaalid, elekter, veekogud, ehitised).
	Nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud (talvel jääle minek; mängimine eluohtlikes kohtades nt sõiduteel, liivakarjääris, ehitisel, ujumine täiskasvanu järelevalveta; rattasõit turvavarustusega).
	Selgitab, miks õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole.
	Selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna.
Kodukoha loodus: veekogud, kodupaiga mets- ja koduloomad; taimed, seemned ja putukad	Oskab nimetada oma kodukoha olulisemat veekogu (meri, jõgi, järv).
	Oskab nimetada tuttavaid seeni ja kirjeldada neid, mis kasvavad kodukoha metsas.

Loomad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng	Oskab nimetada tuttavaid loomi, kirjeldada nende välimust ja öelda, kus nad elavad.
Putukad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng	Teab putukaid ja nende elupaiku: mesilane ja mesilastaru, sipelgas ja sipelgapesa.
Taimed: erinevad kasvukohad ja vajadused, välimus, kasv, areng	Oskab nimetada ning kirjeldada tuttavaid puid, lilli, puu-ja köögivilju.
Öö ja päev: nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses	Eristab ning nimetab päeva ja ööd (päeva ja öö vaheldumise iseloomustamine ning nende seostamine taimede ja loomade tegevusega).
Aastaajad: nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses ning loomade ja inimeste tegevused	Oskab nimetada kõiki aastaaegu ja neid iseloomustada.
Ilmastik: erinevad ilmastikunähtused	Nimetab ilmastikunähtusi ja kirjeldab neid.
	Teab õhu vajalikkust ja kasutamist.
Inimese mõju loodusele: loodushoid, säästev areng	Mõistab, et joogivett on vaja kokku hoida (hambapesu, nõudepesu, joogiks võetud vesi).
	Mõistab, et elektrit tuleb kokku hoida (kustutab toast lahkudes tule).
	Teab, et inimene saab talvel loomi aidata.
	Mõistab, et on vaja istutada puid ja muid taimi.
	Oskab hoida enda ümber puhtust looduses, kodu ümbruses jm.
Valguse, temperatuuri, vee, õhu ja toitainete tähtsus taimedele ning loomadele	Teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett, valgust ja õhku.
	Oskab kirjeldada erineva temperatuuri mõju taimedele, loomadele ja inimesele.
Valgusfoor ja tänava ületamine	Teab valgusfoori tulede süttimise järjekorda ning nende tähendust.
	Teab, kuidas sõiduteed ületada.
	Oskab ületada tänavat jalgrattaga (jalgratas käe kõrval).
Liiklusmärgid	Teab liiklusmärkide tähendusi.
Sõidukid	Teab liiklusvahendite erinevusi ning eriotstarbeliste sõidukite ülesandeid ja tähtsust.
	Oskab ühissõidukis käituda.
Helkur, turvatool ja -vöö	Teab turvavöö ja turvatooli vajalikkust sõidukis.

	Oskab kirjeldada liiklemise ohtusid erinevates ilmastikuoludes.
	Oskab selgitada, kus ja kuidas helkurit kanda.
TEEMA	KEEL JA KÕNE
Suhtlemine	Algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool tegevussituatsiooni, nt vahetab vesteldes muljeid oma kogemuste põhjal, esitab tunnetusliku sisuga küsimusi (<i>nt Miks ta nii tegi? Kuidas teha?</i>).
	Kasutab rollimängus erinevat intonatsiooni ja hääletugevust.
	Kasutab õigesti mõningaid viisakusväljendeid.
	Kirjeldab täiskasvanu abiga olupilti ja annab edasi pildiseerial kujutatud sündmust.
	Annab kuulnud teksti sisu edasi täiskasvanu suunavate küsimuste abil, väljendades end peamiselt üksikute, sidumata lausungita.
	Jutustab nähtust, tehtust ja möödunud sündmustest 3-5 lausungiga (<i>nt mida ta tegi kodus pühapäeval</i>).
	Loeb peast kuni 4 realisi liisusalme/ luuletusi.
	Mõistab teksti, mis pole otseselt seotud tema kogemustega.
Grammatika	Kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid.
	Kasutab kõnes nud- ja tud- kesksõnu (<i>söödud-söönud</i>).
	Kasutab kõnes omadussõna võrdlusastmeid (<i>suur- suurem- kõige suurem</i>).
	Kasutab tingivat kõneviisi (<i>mängisin, mängiksin</i>).
	Ühildab sõnu arvus (<i>karud söövad</i>) ja käändes (<i>ilusale lillele, punase palliga</i>).
	Kasutab kõnes õigesti enamikku nimisõna käändvorme mitmuses (<i>ilusatel lilledel</i>).
Sõnavara	Kasutab kõnes mõningaid vastandsõnu (<i>nt lühike-pikk, must-puhas</i>).
	Kasutab kõnes mõningaid iseloomuomadusi ja hinnangut väljendavaid omadussõnu (<i>nt arg, kaval, igav</i>).
	Kasutab kõnes aega väljendavaid nimisõnu (<i>nt hommik, päev, õhtu, öö</i>).
	Moodustab vajaduse korral sõnu uudsete või võõraste objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks (<i>tikkudest maja - tikumaja, nuga õuna koorimiseks - õunanuga</i>).
Hääldamine	Hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid.
	Hääldab õigesti 3-4 silbilisi tuttava tähendusega sõnu.
	Hääldab õigesti kõiki häälikuühendeid 1-2 silbilistes sõnades.

	Hääldab õigesti sageli kasutatavaid võõrsõnu (<i>taburet, banaan, diivan</i>).
Kirjalik kõne	Tunneb kuulates iseseisvalt ära hääliku häälikute reas ja sõnades (v.a häälikuühendites).
	Kuulab ettelugemist, olles seejuures aktiivne (<i>osutab piltidele, küsib, parandab ettelugejat tuttava teksti puhul</i>).
	Kirjutab õigesti üksikuid sõnu trükitähtedega (<i>nt oma nime</i>).
TEEMA	MATEMAATIKA
Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine	Rühmitab esemeid, olendeid kahe erineva tunnuse alusel (rühma lapsed on poisid ja tüdrukud).
	Võrdleb esemete hulki paaridesse seades ning otsustab, mida on <i>rohkem kui, vähem kui</i> .
	Tutvub arvudega 10ni.
Suurused ja mõõtmine	Järjestab esemeid kõrguse järgi (<i>kõrgem-madalam</i>).
	Järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi.
Geomeetrilised kujundid	Näeb ja oskab kirjeldada ruudu ning ristküliku sarnasusi ja erinevusi ning leida sarnaseid kujundeid ümbritsevast.
Orienteerumine ajas	Teab ööpäeva osi <i>hommik- päev-õhtu-öö</i> ; kirjeldab tegevusi ja sündmusi <i>eile-täna-homme</i> .
Orienteerumine ruumis	Määrab enda asukohta teiste laste ja asjade suhtes (seisan Alo <i>taga</i> , olen tahvli <i>ees</i>).
	Määrab vasakut ja paremat poolt.
TEEMA	KUNST
Kujundamine ja väljendamine	Kujutab naturist inspireeritud asju, objekte jne isikupäraste sümbolitega, mis olemuselt täienevad ja muutuvad keerukamaks.
	Jutustab oma piltides nii tuttavatest asjadest ja kogetud sündmustest kui ka oma fantaasiatest.
	Kasutab emotsioonide, nähtuste, esemete jne kujutamiseks värvitoone oma seostest ja tunnetest lähtuvalt.
	Valib mõtte teostamiseks sobivaimana tunduvad vahendid.
	Võrdleb heledamaid ja tumedamaid värvitoone ning tunneb sinist, kollast, punast, rohelist, valget, musta, pruuni ja roosat.
Kujundamine	Koostab elementidest lihtsa kordumisskeemiga mustririba eseme ääriise kaunistamiseks (taskurätt, tass jne).
	Kujundab õpetajaga koos tähtpäevakaardi sündmuse meeleoluga sobivate motiividega.

	Valib kaunistusmotiivi ja kannab juhendamisel šabloonil või templi abil selle omavalitult kohale esemel (kruusil, taldrikul, pluusil jne).
Voolimine	Õõnestab ümarvorme süvendit põidlagaga vajutades.
	Muudab voolimismaterjalide kuju neid pigistades ja venitades.
	Nii ümar- kui ka piklikke vorme töödeldes loob soovitud esemeid.
	Ühendab voolitud detaile omavahel.
Joonistamine	Jooni ja kujundeid ühendades joonistab sümbolitega, mis täienevad ja muutuvad keerukamaks.
	Joonistab ning värvib pindu värvi- ja viltpliatsitega, kriitide ja söega, muutes joone tihedust.
	Kasutab joonistusvahendeid liigse surveta.
Maalimine	Võtub pintslile vajaduse korral lisaks värvi ja katab pindu.
	Teeb objektidele väiksemaid detaile pintslivajutuse ja –tõmmetega.
	Ei kata maalides juba küllaldaselt kaetud pinda korduvalt.
Meisterdamine	Rebib ja lõikab paberist ribasid ja kujundeid ning kleebib need sõltuvalt töö olemusest.
	Lükib paelale, traadile vms auguga esemeid.
	Valib meelepärasteid meisterdamisvahendeid (looduslikku ja tehismaterjali, paberit jms) ning neid omavahel ühendades või materjale kombineerides loob oma töö.
Kunsti vaatlemine, vestlused kunstist	Vaatleb omal algatusel raamatuillustratsioone ja kunstiteoseid ning esitab nende kohta küsimusi ja avaldab arvamust.
	Jutustab küsimuste toel, mida ta on oma töödes kujutanud ning nimetab, mis materjale ta on oma töös kasutanud.
	Suhtub heasoovlikult kaaslaste töödesse.
TEEMA	MUUSIKA
Laulmine	Laulab rühmaga samas tempos.
	Laulab peast lihtsamaid õpitud rahva- ja lastelaule.
Muusikalis-rütmiline liikumine	Väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu (nt loova liikumisega).
	Tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente (nt põlvetoetõstekõnd ja -jooks, liikumine hanereas ja ringis).
	Osaleb laulumängudes.
Muusika kuulamine	Kuulab laulu ja muusikapala.
	Väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud kontrasteid meeleolusid liigutuste ja liikumisega.

	Tunneb kuulmise järgi ära mõningaid õpitud laule.
Pillimäng	Mängib rütmipille (nt kõlakarpi, trummi, kuljuseid, pandeirat) muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks.
	Eristab kuulates neid tämbri järgi.
TEEMA	LIIKUMINE
Liikumisteadmised	Nimetab kodukohas harrastatavaid spordialasid ja peetavaid võistlusi.
	Teab spordivahendite nimetusi ning kasutab erinevaid spordivahendeid ohutult, sobival viisil ja kohas.
	Õpitud tegevustes kasutab ohutuid liikumisviise.
Põhiliikumised	Kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes.
	Sooritab staatilist tasakaalu nõudva.
	Teeb harjutusi väikevahenditega.
Liikumismängud	Mängib kollektiivseid võistlusmänge.
	Osaleb jõukohastes teatevõistlustes (nt joonejooksud).
	Tunnustab nii enda kui ka vastasmeeskonna edu.
Spordialad: võimlemine	Teeb vahenditega (palliga, hübitsaga) harjutusi eakohaselt tehniliselt õigesti.
	Valitseb oma liigutusi koordineerimise ja tasakaalu nõudvaid harjutusi tehes.
	Sooritab tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi.
Spordialad: kelgutamine suusatamine	Veab üksi, kahekesi, kolmekesi kelgul kaaslast.
	Kelgutab mäest alla, täites eriülesandeid (näiteks haarab esemeid).
	Suusatades kasutab libisemist.
Spordialad: ujumine	Mängib veemänge ega karda vett.
	Järgib basseini kasutamise hügieenireegleid ning õpetaja juhendamisel ka ohutusreegleid.
Tants ja rütmika	Jäljendab liikumisega erinevaid rütme.
	Liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustumisele.
	Liigub muusika järgi iseseisvalt ja vabalt.
Vaba aeg ja loodusliikumine	Kasutab spordi- ja mänguväljakute vahendeid sihipäraselt.
	Sooritab rännakuid ja orienteerub koos õpetajaga.

Vanus	5-6 aastane
TEEMA	ÜLDOSKUSED
Mänguoskused	Tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma.
	Rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast.
	Algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu.
	Täidab mängudes erinevaid rolle.
	Järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada.
	Suudab jõuda mängukaaslastega kokkuleppele.
	Tunneb rõõmu võidust võistlusmängus.
	Kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.
Tunnetus- ja õpioskused	Plaanib oma igapäevategevusi, seab eesmärgid ning üritab alustatud tegevused lõpetada.
	Suudab tegevusele keskenduda vähemalt 20-30 minutiks.
	Kasutab kujutlusi luues ja tegevusi planeerides sisekõnet.
	Kasutab kõnet info saamiseks ning uute teadmiste omandamiseks.
	Järgib ühistevustes reegleid ja suudab neid selgitada.
	Kasutab sidusat kõnet, tema dialoog on suunatud rohkem iseendale.
	Osaleb aktiivselt käelistes ja loovtegevustes.
	Saab aru asjade suhetest ja omadustest ning ajalis- ruumilisest järjestusest.
	Kasutab teadmisi igapäevastes, uudsetes kui ka sarnastes olukordades.
	Teadvustab kordamise vajalikkust.
Sotsiaalsed oskused	Tajub ja mõistab teiste inimeste emotsioone ja seisukohti ning arvestab neid käitumises ja vestluses.
	On oma tegevustes orienteeritud tunnustusele, tähelepanule ja emotsionaalsele toetusele.
	Eelistab omasoolisi mängukaaslasi; kujunevad esimesed sõprussuhted.
	Järgib tegevustes reegleid, eriti nende täitmist teiste poolt, oskab reegleid teistele selgitada.
Enesekohased oskused	Seab endale eesmärgid ja üritab neid ellu viia.
	Suudab lühikest aega ilma täiskasvanu kontrollita rühmas mängida ning teha koostööd omal viisil

	Järgib sotsiaalsel rutiini
TEEMA	MINA JA KESKKOND (5-7 aastane)
Mina	Oskab end tutvustada.
	Teab oma kohustusi ja õigusi.
	Kirjeldab enda omadusi ja huve.
Perekond ja sugulased	Teab oma pere liikmeid ja lähissugulasi.
	Mõistab, et pered võivad olla erinevad.
	Jutustab oma vanavanematest.
Kodu	Oskab kirjeldada oma kodu ja kodukohta.
	Teab kodust aadressi ja telefoninumbrit.
Lasteaed	Teab lasteaia aadressi.
	Nimetab erinevaid ameteid lasteaias ja nende vajalikkust
	Kirjeldab lasteaia kodukorda ning teab rühmareegleid ja traditsioone.
Kool	Teab kooli kui õppimise kohta.
	Oskab kirjeldada, mille poolest lasteaed koolist erineb.
Ametid, elukutsed, tööd	Oskab nimetada pere liikmete elukutseid ja ameteid.
	Teab ja oskab kirjeldada erinevaid elukutseid ning nende vajalikkust.
	Mõistab töö ja vastutuse tähtsust.
	Soovib osaleda jõukohastes kodutöodes.
	Selgitab raha otstarvet.
Kodumaa, teised rahvused Eestis	Nimetab Eesti riigi sümboleid (lipp, hümn, vapp, lind, lill, kivi).
	Teab kodulinna, -valla sümboleid.
	Oskab Eesti kaardil näidata oma kodukohta.
	Teab Eesti Vabariigi presidendi nime.
	Oskab nimetada teisi rahvusi ja keeli ning teab nende kombeid ja traditsioone.
	Suhtleb teisest rahvusest lastega.
	Teab ja nimetab Eesti lähinaabreid (Läti, Soome, Rootsi, Venemaa).
Tähtpäevad, pühad ja kombed	Teab eesti rahva traditsioone ja kombeid
	Teab tähtpäevi ja nende tähistamise vajalikkust (tarkusepäev, emakeelepäev, lastekaitsepäev, sõbrapäev jm).

	Oskab kirjeldada tähtpäevade tähistamist oma lasteaias või kodus (kolmekuningapäev, volbripäev, jaanipäev, hingedepäev jm).
	Oskab nimetada riiklikke pühi ja nendega seotud traditsioone (riigi aastapäev, võidupüha).
Üldnimelikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid	Teab mõistete <i>ausus ja autus</i> tähendust ning oskab vastavalt käituda.
	Oskab järgida käitumisreegleid erinevates olukodades (kaupluses, teatris, kirikus, kalmistul ja mujal).
	Mõistab vastutust oma tegude ja käitumise eest.
Sõprus ja abivalmidus	Oskab luua ja hoida sõprussuhet; teab sõpruse tähendust, oskab kirjeldada sõbraks olemist ning sõber olla.
	Kirjeldab tundeid, mis tekivad tülitsedes ja leppides.
Hoolivus, turvalisus ja tähelepanelikkus	Oskab kirjeldada oma emotsioone ja tundeid.
	Oskab kaasinimestega tähelepanelikult käituda (vanemad, vanavanemad jt).
Suhtumine erinevustesse	Oskab arvestada oma arvamusest ja huvidest erinevaid huve ja arvamusi.
	Teab nimetada erivajadustega inimestele vajalikke abivahendeid.
	Pakub abi erivajadustega inimestele oma võimete ja võimaluste piires.
Ehitised	Oskab kirjeldada vanaaja kodu ja selle sisustust, teab nimetada kõrvalhooneid ning nende otstarvet.
	Oskab nimetada maja ehituseks kasutatavaid materjale (puit, kivi jm).
	Oskab nimetada teenindusasutusi ja nende vajalikkust (kauplus, juuksla, polikliinik, apteek, kingsepatöökoda, kaubanduskeskus jm).
	Teab nimetada kodukohale olulisi ehitisi (mõis, kirik, veski jm).
Kodumasinad	Kirjeldab kodumasinaid ja –elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte (kirjeldused on täpsemad, võivad lisanduda põllutöömasinad).
Sõidukid	Oskab nimetada või kirjeldada erineva töö tegemiseks vajalikke sõidukeid (kraanaauto, prügiauto, teerull jm).
Jäätmed	Teab, miks on vaja prügi sortida (paber, plast, patareid).
	Oskab kirjeldada asjade korduva kasutamise võimalusi.
	Mõistab asjade säästliku kasutamise vajalikkust (tarbetud ostud, raiskamine).
Tervise väärtustamine	Kirjeldab, mida tähendab tema jaoks terve olemine.
	Kirjeldab, kuidas hoida enda ja teiste tervist (näited tervisliku käitumise ja riskikäitumise vältimise kohta).
	Teab, mis on haigus.

	Teab, milline tegevus või käitumine kahjustab tervist (suitsetamine, passiivne alkoholi tarvitamine, vägivald).
Hammaste tervis	Selgitab, miks tekib hambakaaries (hambaaugud).
	Järgib hammaste hooldamise ja hoidmise põhimõtteid igapäevaelus.
Tervislik toitumine	Oskab nimetada, milliseid toiduaineid on vaja iga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve.
Inimkeha tundmine	Selgitab, mis on südame ja kopsude kõige olulisem ülesanne ning teab, millised tegevused aitavad neid hoida tervena.
	Teab tüdruku ja poisi erinevusi.
Ohutus ja turvalisus	Teab ja tunneb ümbritsevaid ohte (olukordadest, inimestest, keskkonnast, loomadest ja käitumisest põhjustatud ohud).
	Teab, millised on turvalise käitumise reeglid erinevates situatsioonides ja keskkondades.
	Nimetab hädaabinumbri 112 ja oskab seda kasutada.
	Teab ja kirjeldab, kuidas tegutseda ohuolukordades (vette kukkumine, läbi jää vajumine, tulekahju, põletus, teadvuseta või raskelt viga saanud kaaslane).
	Selgitab, kuidas käituda eksinuna linnas/ maal või metsas.
Kodukoha loodus: veekogud, kodupaiga mets- ja koduloomad; taimed, seened ja putukad	Oskab kirjeldada kodukoha loodust (mere ääres, park, mets, suur puu jne), nimetada ning iseloomustada metsloomi, koduloomi ja putukaid.
	Oskab nimetada teravilju, mida kasutatakse söögiks või mis kasvavad kodukoha lähedal põldudel.
Loomad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng	Nimetab tuntumaid erineva elupaiga ja –viisiga loomi ning kirjeldab nende välimust.
	Teab loomade käitumise erinevusi eri aastaegadel (rändlinnud, talveuni, pesaehitus ja poegade toitmine).
Putukad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng	Oskab kirjeldada tuttavate putukate välimust ja nende elupaiku.
Taimed: erinevad kasvukohad ja vajadused, välimus, kasv, areng	Oskab nimetada ning kirjeldada aias ja metsas kasvavaid taimi (lilled; puud: õunapuu, pirnipuu, kirsipuu, toomingas, pihlakas jm; marjad: mustikas, maasikas, pohl, sõstar, tikker jm).
Õõ ja päev: nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses	Kirjeldab oma sõnadega loodust ja inimesi erinevates tsüklites: ööpäev, nädal, aastaring.
Aastaajad: nende vaheldumine ja sellega	Seostab muutusi looduses aastaegade vaheldumisega ning oskab neid kirjeldada.

seotud muutused looduses ning loomade ja inimeste tegevused	Oskab nimetada inimeste iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (seemnete külvamine, taimede istutamine, põldude kündmine, mererannas päevitamine, veekogudes ujumine, jalgrattaga sõitmine, lehtede riisumine, suusatamine jne).
	Oskab nimetada loomade iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (ehitavad pesa, toidavad poegi, talveuni, rändamine lõunasse jm).
Ilmastik: erinevad ilmastikunähtused	Selgitab ilmastikunähtuste seost aastaegadega.
Inimese mõju loodusele: loodushoid, säästev areng	Suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning käitub seda säästvalt.
	Kirjeldab, millised on inimtegevuse positiivsed ja negatiivsed mõjud tema koduümbruse loodusele.
	Teab, kuidas loomi talvel aidata ja oskab seda teha.
	Teab, kuidas viga saanud või inimese hüljatud looma aidata.
	Teab prügi sorteerimise vajalikkust ning oskab sortida lihtsamat prügi (pudelid, paberid, olmeprügi).
Soovib osaleda looduse korrastamises.	
Valguse, temperatuuri, vee, õhu ja toitainete tähtsus taimedele ning loomadele	Selgitab valguse, temperatuuri, vee, toitainete ning õhu tähtsust taimedele, loomadele ja inimestele.
Valgusfoor ja tänava ületamine	Oskab kirjeldada oma teekonda kodust lasteaeda.
	Teab, kuidas ületada ristmikku.
	Teab liiklemise erinevusi linnas ja maal.
	Oskab kasutada hädaabinumbrit 112.
Liiklusmärgid	Teab, kuidas käituda ühissõidukist väljudes.
	Teab rulluisukude ja rulaga sõitmise nõudeid (kiiver, põlve- ja küünarnukikaitsmed, ohutud paigad).
Helkur, turvatool ja -vöö	Teab, kuhu kinnitada helkurribad.
TEEMA	KEEL JA KÕNE
Suhtlemine	Räägib iseendast esitab küsimusi täiskasvanu kohta (nt <i>Kus ja kellega ta elab? Kas tal on lapsi?</i>).
	Kasutab ja mõistab suhtlemisel nalja, narritamist.
	Püsib teemas, vajaduse korral läheb kaasa teiste algatatud teemamuutustega.
	Annab edasi kuulnud teksti (muinasjutu) sündmuste järgnevust, põhjusi ning tegelaste käitumist täiskasvanu suunavate küsimuste/ korralduste abil.
	Jutustab pildi või kogemuste põhjal seotud lausungitega.
Jutustades seob lausungeid peamiselt sõnadega <i>ja siis, siis, ja</i> .	

	Suunab kõnega kaaslaste tegevust ja annab sellele hinnanguid.
Grammatika	Kasutab kõnes õigesti saava ja rajava käände vorme (<i>saab lauljaks, jookseb kivini</i>).
	Märkab grammatikavigu täiskasvanu kõnes (nt <i>lugeb p.o loeb, mõmmi maga p.o mõmmi magab</i>)) ning osutab neile.
	Kasutab kõnes enamasti õigesti umbisikulist tegumoodi (<i>loetakse, pesti</i>).
Sõnavara	Kasutab kõnes õigesti aega väljendavaid määrsõnu eile, täna, homme.
	Kasutab kõnes mõningaid samatähenduslikke sõnu (<i>jookseb, lippab, sibab</i>).
	Mõistab samatüveliste sõnade tähenduste erinevusi (<i>joonistaja, joonistus, jooneline</i>).
	Kasutab õigesti sihilisi ja sihitud tegusõnu (<i>veereb – veeretab; sõidab – sõidutab</i>).
	Nimetab ühe õpitud kategooria piires vähemalt 2 sõna (<i>lilled: tulp, roos</i>).
Hääldamine	Kordab järele ja hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tuttava tähendusega sõnu.
Kirjalik kõne	Häälib täiskasvanu abiga (<i>järele korrates, abivahendeid kasutades</i>) 1-2 silbilisi sulghäälikuta ja häälikuühendita sõnu.
	Määrab hääliku asukoha (<i>alguses, lõpus, keskel</i>) häälikuühendita sõnas.
	Kordab täiskasvanu eeskujul eri vältes kahest sõnast koosnevaid ridu (<i>koli-kolli, III v; koli-kolli, II v, koli-kooli III v; koli-kooli II v</i>).
	Loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis (<i>poe- ja tänavanimed, sildid</i>).
TEEMA	EESTI KEEL KUI TEINE KEEL (KEELEKÜMBLUSRÜHMAS)
Kuulamine	Tunneb huvi eesti keele vastu.
	Kuulab ja tajub eesti keele kõla.
	Omandab oskused ja strateegiad, mis aitavad tal vaadates, kuulates ja lugedes eestikeelse teksti tähendusest aru saada.
	Reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele.
	Tunneb tuttavas kontekstis ära lihtsamad õpitud sõnad ja väljendid ning mõistab neid.
	Mõistab esitatud küsimusi.
	Kuualb ja mõistab kõnet, mis on vahetult seotud suhtlussituatsiooniga.
Kõnelemine	Kasutab elementaarseid viisakusväljendeid.
	Kordab järele õpitud sõnu ja fraase ning kasutab neid tuttavate esemete, tegevuste ja omaduste nimetamiseks.
	Oskab koostada lihtsamaid fraase ja lauseid.

	Kasutab endast rääkides sõna <i>mina</i> .
	Vastab küsimustele õpitud sõnavara piires.
	Teab peast mõnda eestikeelset laulu, luuletust, liisusalmi.
	Tunneb aktiivset huvi asjade nimetuste vastu.
	Hääldab järele kuulnud sõnu.
Lugemise ja kirjutamise alused	Tunneb kirjapildis ära oma nime ja mõned eestikeelsed sõnad.
	Oskab kirjutada oma nime trükitähtedega.
	Tunneb huvi eesti keeles lugemise ja kirjutamise vastu.
	Tunneb ära õpitud häälikud ja tähed ning nimetab neid.
Eesti kultuuri tutvustamine	Tunneb huvi Eesti rahvussümbolite vastu.
	Tunneb Eesti rahvussümbolitest ära Eesti lipu, rahvuslille ja –linnu ning oskab neid nimetada.
	Teab ja oskab nimetada, mis riigis ta elab.
	Oskab nimetada mõningaid Eestis tähistatavaid riiklikke ja rahvuslikke tähtpäevi.
	Oskab laulda mõnda tuntud eesti lastelaulu, rahvalaulu.
	Teab mõnda eestikeelset liisusalmi.
TEEMA	MATEMAATIKA
Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine	Loendab 12 piires, teab arvude rida 12ni.
	Oskab nimetada antud arvule <i>eelnevat/järgnevat</i> arvu.
	Tunneb numbrimärke.
	Võrdleb arve (<i>on suurem kui, on väiksem kui</i>).
	Paneb kokku kahe hulga esemed ja liidab.
	Võtab ühest hulgast esemed ära ja lahutab.
Suurused ja mõõtmine	Järjestab kuni 5 eset suurustunnuse järgi.
	Leiab vaadeldavast objektist silma järgi <i>suurema- väiksema-sama suure</i> ning kontrollib objekte kõrvutades.
	Hindab kaugust silma järgi.
	Mõõdab pikkust, laiust ja kõrgust kokkulepitud mõõtevahendiga.
	Järjestab raskuse ja paksuse järgi.
Geomeetrilised kujundid	Koostab mustreid, laob pilte kujunditest.
	Rühmitab kujundeid vormi, suuruse, värvuse vm järgi.

Orienteerumine ajas	Kirjeldab tegevusi erinevatel nädalapäevadel ja teab nädalapäevade järjestikuseid nimetusi.
	Eristab mõisteid <i>kiiresti-aeglaselt, varsti, hiljem, kohe</i> .
Orienteerumine ruumis	Määrab eseme asukoha teise eseme suhtes: <i>all- peal, kohal, keskel, äärel, vasakul - paremal</i> .
	Orienteerub ruumis (õues) juhendite järgi.
TEEMA	KUNST (5-7 aastane)
Kujundamine ja väljendamine	Kasutab loovalt geomeetrilisi kujundeid ja nende kombinatsioone keerukamate objektide ülesehitamiseks.
	Püsib töös valitud teemas seda isikupäraselt tõlgendades.
	Jutustab temaatilises töödes tegelaste tegevusest, omavahelistest suhetest ning tegevusajast ja -kohast.
	Rõhutab kõige tähtsamat oma töös värvi, suuruse või asukoha valikuga.
	Tunneb ümbritsevas esinevaid värve ja nimetab erinevaid värvitoone (hallikas, taevasinine).
Kujundamine	Märkab mustri rütmi ja suudab seda jätkata.
	Kujundab kaunistusmotiivi või mustri, arvestades kaunistatavat eset.
	Selgitab omavalmistatud esemete otstarvet ja nimetab koha, kuhu see sobib.
	Aitab kujundada tähtpäevaga seotud peolauda ja ruumi.
Voolimine	Kasutab iseseisvalt tuttavaid voolimismaterjale, arvestades nende eripära.
	Valmistab õpetajaga koos uusi voolimissegusid.
	Niisutab voolingute ühenduskohti esemete tugevdamiseks.
Joonistamine	Kasutab soovi korral koos erinevaid joonistusvahendeid nende olemusest lähtuvalt.
	Värvib oma joonistatud või värviraamatu kujundeid, varieerides käe liikumise suunda.
	Sobitab pindu kattes heledaid ja tumedaid, peeni ja jämedaid jooni.
Maalimine	Segab värve uute toonide saamiseks.
	Kasutab töös eri jämedusega pintsleid.
	Väldib värvide määrdumist.
	Kasutab töös pintslit erinevalt (pintslit otsa ja külge).
Meisterdamine	Kujundab või täiendab oma tööd, kleepides sellele erinevast materjalist tükke, objekte jne.
	Valib eri materjalide liitmiseks ühendusviiside seast oma mõtte teostamiseks sobivamad ja leiab oma võtmed.

	Valmistab lihtsa mänguasja täiskasvanu tegevust matkides.
Kunsti vaatlemine, vestlused kunstist	Märkab teoseid või ümbruses leiduvaid objekte vaadeldes ning kirjeldades detaile ja värve ning tajub meeleolu.
	Fantaseerib ja jutustab teose juurde ka loo: mis juhtus enne, mis juhtub pärast.
	Kasutab raamatuillustratsioone, fotosid ja kunstiteoseid (skulptuure) oma töö lähtealusena, luues oma vaba ja isikupärase variandi.
TEEMA	MUUSIKA
Laulmine	Laulab väljahingamisel loomuliku häälega.
	Esitab laule rühmaga samas tempos.
	Laulab peast teistega koos mõningaid rahva- ja lastelaule.
Muusikalis-rütmiline liikumine	Muudab liikumist muusikaosade vaheldumise põhjal (tempo, dünaamika, register), arvestades pulssi ja meetrumit (nt liigu hanereas ja ringis nii üksi kui ka paaris).
	Esitab õpetaja seatud tantse, kasutades õpitud tantsuelemente.
Muusika kuulamine	Kuulab laulu ja muusikapala huviga.
	Väljendab kuulatud muusikas meeleolusid erinevate muusikaliste tegevuste (liikumise, laulmise, pillimängu) kaudu, näiteks järgib tempot ja rütmi kehalise kehalise liikumisega või, tundes ära õpitud laulu (kuuldes nii meloodiat kui ka sõnu), hakkab kaasa laulma.
Pillimäng	Mängib ja tunneb kuulates tämbri järgi ära õpitud rütmipille.
	Mängib rütmisaateid lastelauludele ja -riimidele.
	Ansamblimängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos.
	Mängib tamburiini, kõlatoru, võrutrummi ja kastanjette.
TEEMA	LIIKUMINE
Liikumisteadmised	Osaleb lasteaia spordipäeval.
	Talub kaotust võistlusmängudes.
	Teab ja kasutab mõisteid õpitud terminoloogia piires.
	Mõistab hügieeninõuete olulisust.
	Õnnetuse või ohu korral teab, kuidas kutsuda appi täiskasvanu.
Põhiliikumised	Käsitseb väikevahendeid aktiivses tegevuses.
	Ronib varbseinal vahelduva sammuga ning täidab lisaülesandeid.
Liikumismängud	Käsitseb mängu- ja spordivahendeid loovmängudes.
Spordialad: võimlemine	Valitseb harjutusi tehes oma liigutusi ja kehahoidu.

	Säilitab dünaamilistes harjutustes tasakaalu.
Spordialad: kelgutamine suusatamine	Kelgutab mäest alla, oskab vajadusel pidurdada.
	Suusatab vahelduva libiseva sammuga.
	Käsitseb suusavarustust õpetaja abiga
Spordialad: ujumine	Hingab vette.
	Kasutab ujumisoskuse harjutamiseks abivahendeid.
Tants ja rütmika	Kohandab oma liigutusi etteantud rütmiga.
	Kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides.
Vaba aeg ja loodusliikumine	Suudab sõita tõukerattaga ja kaherattalise rattaga, suusata ning liikuda rulluiskudel.

Vanus	6-7 aastane
TEEMA	ÜLDOSKUSED
Mänguoskused	Tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma.
	Rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast.
	Algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu.
	Täidab mängudes erinevaid rolle.
	Järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada.
	Suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele.
	Tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus.
	Kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.
Tunnetus- ja õpioskused	Saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna.
	Mõtleb nii kaemuslik- kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi.
	Tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi.
	Kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni.
	Tegutseb uudses olukorras täiskasvanu juhiste järgi.
	Suhtub õppimisse positiivselt- tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada.
	Rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel.
	Kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.
Sotsiaalsed oskused	Püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses.
	Tahab ja julgeb suhelda - huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu.
	Hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise.
	Osaleb rühma reeglite kujundamisel.
	Oskab teistega arvestada ja teha koostööd.
	Loob sõprussuhteid.
	Saab aru tähendustest: oma, võõras, ühine.

	Teeb vahet hea ja halva käitumise vahel.
	Mõistab, et inimesed võivad olla erinevad.
	Järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme.
	Selgitab oma seisukohti.
Enesekohased oskused	Suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt viha, rõõmu, sobival viisil väljendada.
	Kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi.
	Oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele.
	Algatab mängu ja tegevusi.
	Tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest.
	Teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda.
	Saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.
	Kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.
TEEMA	MINA JA KESKKOND
Mina	Oskab end tutvustada.
	Teab oma kohustusi ja õigusi.
	Kirjeldab enda omadusi ja huve.
Perekond ja sugulased	Teab oma pere liikmeid ja lähissugulasi.
	Mõistab, et pered võivad olla erinevad.
	Jutustab oma vanavanematest.
Kodu	Oskab kirjeldada oma kodu ja kodukohta.
	Teab kodust aadressi ja telefoninumbrit.
Lasteaed	Teab lasteaia aadressi.
	Nimetab erinevaid ameteid lasteaias ja nende vajalikkust
	Kirjeldab lasteaia kodukorda ning teab rühmareegleid ja traditsioone.
Kool	Teab kooli kui õppimise kohta.
	Oskab kirjeldada, mille poolest lasteaed koolist erineb.
Ametid, elukutsed, tööd	Oskab nimetada pereliikmete elukutseid ja ameteid.
	Teab ja oskab kirjeldada erinevaid elukutseid ning nende vajalikkust.
	Mõistab töö ja vastutuse tähtsust.

	Soovib osaleda jõukohastes kodutöodes.
	Selgitab raha otstarvet.
Kodumaa, teised rahvused Eestis	Nimetab Eesti riigi sümboleid (lipp, hümn, vapp, lind, lill, kivi).
	Teab kodulinna, -valla sümboleid.
	Oskab Eesti kaardil näidata oma kodukohta.
	Teab Eesti Vabariigi presidendi nime.
	Oskab nimetada teisi rahvusi ja keeli ning teab nende kombeid ja traditsioone.
	Suhtleb teisest rahvusest lastega.
	Teab ja nimetab Eesti lähinaabreid (Läti, Soome, Rootsi, Venemaa).
Tähtpäevad, pühad ja kombed	Teab eesti rahva traditsioone ja kombeid
	Teab tähtpäevi ja nende tähistamise vajalikkust (tarkusepäev, emakeelepäev, lastekaitsepäev, sõbrapäev jm).
	Oskab kirjeldada tähtpäevade tähistamist oma lasteaias või kodus (kolmekuningapäev, volbripäev, jaanipäev, hingedepäev jm).
	Oskab nimetada riiklikke pühi ja nendega seotud traditsioone (riigi aastapäev, võidupüha).
Üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid	Teab mõistete <i>ausus ja autus</i> tähendust ning oskab vastavalt käituda.
	Oskab järgida käitumisreegleid erinevates olukodades (kaupluses, teatris, kirikus, kalmistul ja mujal).
	Mõistab vastutust oma tegude ja käitumise eest.
Sõprus ja abivalmidus	Oskab luua ja hoida sõprussuhet; teab sõpruse tähendust, oskab kirjeldada sõbraks olemist ning sõber olla.
	Kirjeldab tundeid, mis tekivad tülitsetes ja leppides.
Hoolivus, turvalisus ja tähelepanelikkus	Oskab kirjeldada oma emotsioone ja tundeid.
	Oskab kaasinimestega tähelepanelikult käituda (vanemad, vanavanemad jt).
Suhtumine erinevustesse	Oskab arvestada oma arvamusest ja huvidest erinevaid huve ja arvamusi.
	Teab nimetada erivajadustega inimestele vajalikke abivahendeid.
	Pakub abi erivajadustega inimestele oma võimete ja võimaluste piires.
Ehitised	Oskab kirjeldada vanaaja kodu ja selle sisustust, teab nimetada kõrvalhooneid ning nende otstarvet.
	Oskab nimetada maja ehituseks kasutatavaid materjale (puit, kivi jm).
	Oskab nimetada teenindusasutusi ja nende vajalikkust (kauplus, juuksla, polikliinik, apteek, kingsepatöökoda, kaubanduskeskus jm).

	Teab nimetada kodukohale olulisi ehitisi (mõis, kirik, veski jm).
Kodumasinad	Kirjeldab kodumasinaid ja –elektroonikat ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte (kirjeldused on täpsemad, võivad lisanduda põllutöömasinad).
Sõidukid	Oskab nimetada või kirjeldada erineva töö tegemiseks vajalikke sõidukeid (kraanaauto, prügiauto, teerull jm).
Jäätmed	Teab, miks on vaja prügi sortida (paber, plast, patareid).
	Oskab kirjeldada asjade korduva kasutamise võimalusi.
	Mõistab asjade säästliku kasutamise vajalikkust (tarbetud ostud, raiskamine).
Tervise väärtustamine	Kirjeldab, mida tähendab tema jaoks terve olemine.
	Kirjeldab, kuidas hoida enda ja teiste tervist (näited tervisliku käitumise ja riskikäitumise vältimise kohta).
	Teab, mis on haigus.
	Teab, milline tegevus või käitumine kahjustab tervist (suitsetamine, passiivne alkoholi tarvitamine, vägivald).
Hammaste tervis	Selgitab, miks tekib hambakaaries (hambaaugud).
	Järgib hammaste hooldamise ja hoidmise põhimõtteid igapäevaelus.
Tervislik toitumine	Oskab nimetada, milliseid toiduaineid on vaja iga päev süüa rohkem ja milliseid vähem, et olla terve.
Inimkeha tundmine	Selgitab, mis on südame ja kopsude kõige olulisem ülesanne ning teab, millised tegevused aitavad neid hoida tervena.
	Teab tüdruku ja poisi erinevusi.
Ohutus ja turvalisus	Teab ja tunneb ümbritsevaid ohte (olukordadest, inimestest, keskkonnast, loomadest ja käitumisest põhjustatud ohud).
	Teab, millised on turvalise käitumise reeglid erinevates situatsioonides ja keskkondades.
	Nimetab hädaabinumbri 112 ja oskab seda kasutada.
	Teab ja kirjeldab, kuidas tegutseda ohuolukordades (vette kukkumine, läbi jää vajumine, tulekahju, põletus, teadvuseta või raskelt vigastatud kaaslane).
	Selgitab, kuidas käituda eksinuna linnas/ maal või metsas.
Kodukoha loodus: veekogud, kodupaiga mets- ja koduloomad; taimed, seemned ja putukad	Oskab kirjeldada kodukoha loodust (mere ääres, park, mets, suur puu jne), nimetada ning iseloomustada metsloomi, koduloomi ja putukaid.
	Oskab nimetada teravilju, mida kasutatakse söögiks või mis kasvavad kodukoha lähedal põldudel.

Loomad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng	Nimetab tuntumaid erineva elupaiga ja –viisiga loomi ning kirjeldab nende välimust.
	Teab loomade käitumise erinevusi eri aastaegadel (rändlinnud, talveuni, pesaehitus ja poegade toitmine).
Putukad: erinevad elupaigad ja eluviisid, välimus, kasv, areng	Oskab kirjeldada tuttavate putukate välimust ja nende elupaiku.
Taimed: erinevad kasvukohad ja vajadused, välimus, kasv, areng	Oskab nimetada ning kirjeldada aias ja metsas kasvavaid taimi (lilled; puud: õunapuu, pirnipuu, kirsipuu, toomingas, pihlakas jm; marjad: mustikas, maasikas, pohl, sõstar, tikker jm).
Öö ja päev: nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses	Kirjeldab oma sõnadega loodust ja inimesi erinevates tsüklites: ööpäev, nädal, aastaring.
Aastaajad: nende vaheldumine ja sellega seotud muutused looduses ning loomade ja inimeste tegevused	Seostab muutusi looduses aastaegade vaheldumisega ning oskab neid kirjeldada.
	Oskab nimetada inimeste iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (seemnete külvamine, taimede istutamine, põldude kündmine, mererannas päevitamine, veekogudes ujumine, jalgrattaga sõitmine, lehtede riisumine, suusatamine jne).
	Oskab nimetada loomade iseloomulikke tegevusi olenevalt aastaajast (ehitavad pesa, toidavad poegi, talveuni, rändamine lõunasse jm).
Ilmastik: erinevad ilmastikunähtused	Selgitab ilmastikunähtuste seost aastaegadega.
Inimese mõju loodusele: loodushoid, säästev areng	Suhtub ümbritsevasse hoolivalt ning käitub seda säästvalt.
	Kirjeldab, millised on inimtegevuse positiivsed ja negatiivsed mõjud tema koduümbruse loodusele.
	Teab, kuidas loomi talvel aidata ja oskab seda teha.
	Teab, kuidas viga saanud või inimese hüljatud looma aidata.
	Teab prügi sorteerimise vajalikkust ning oskab sortida lihtsamat prügi (pudelid, paberid, olmeprügi).
	Soovib osaleda looduse korrastamises.
Valguse, temperatuuri, vee, õhu ja toitainete tähtsus taimedele ning loomadele	Selgitab valguse, temperatuuri, vee, toitainete ning õhu tähtsust taimedele, loomadele ja inimestele.
Valgusfoor ja tänava ületamine	Oskab kirjeldada oma teekonda kodust lasteaeda.
	Teab, kuidas ületada ristmikku.
	Teab liiklemise erinevusi linnas ja maal.
	Oskab kasutada hädaabinumbrit 112.

Liiklusmärgid	Teab, kuidas käituda ühissõidukist väljudes.
	Teab rulluisukude ja rulaga sõitmise nõudeid (kiiver, põlve- ja küünarnukikaitsmed, ohutud paigad).
Helkur, turvatool ja -vöö	Teab, kuhu kinnitada helkurribad.
TEEMA	KEEL JA KÕNE
Suhtlemine	Kasutab dialoogis erinevaid suhtlusstrateegiaid (<i>veenmine, ähvardamine</i>) sõltuvalt suhtluseesmärkidest.
	Valib intonatsiooni ja sõnu olenevalt kaassuhtlejast (<i>laps, täiskasvanu</i>) ja/või suhtlusolukorrast (<i>kodu, võõras koht</i>).
	Mõistab kaudseid ütlushiili (<i>otsene- pane aken kinni, kaudne- mul on jahe</i>).
	Jutustab olu- ja tegevuspiltide järgi, kirjeldab tuttavaid esemeid ja nähtusi, andes edasi põhisisu ning olulised detailid.
	Tuletab mõttelüngaga tekstis iseseisvalt puuduva info.
	Räägib sellest, mida hakkab tegema (plaanib välikõnes tuttavaid tegevusi).
	Laiendab jutustades täiskasvanu suunamisel teksti (<i>tuletab eelnevat ja järgnevat tegevust, sündmust</i>).
	Jutustamise ajal parandab ja täpsustab oma teksti.
Grammatika	Kasutab kõnes kõiki käändevorme ainsuses ja mitmuses sh harva esinevaid (olev käändevorm: <i>arstina</i>).
	Kasutab kõnes käändevorme harva esinevates funktsioonides (nt kohakäänded ajasuhete väljendamiseks: <i>hommikust õhtuni</i>).
	Kasutab kõnes õigesti osastava ja sisseütleva käände erinevaid lõpuvariante (<i>palju linde, konni, autosid</i>).
	Kasutab kõnes enamasti õigesti laadivahelduslikke sõnu (<i>poeb-pugema; siga-sead</i>).
	Kasutab õigesti põimlauseid, mis väljendavad põhjust (<i>..., sest</i>) tingimust (<i>..., ... kui ..., siis,</i>), eesmärki (<i>..., et ...</i>).
Sõnavara	Selgitab kuulnud kujundlike väljendite (<i>tuul ulub, kevad koputab aknale</i>) tähendust oma sõnadega ja/ või toob enda kogemusega seotud näiteid.
	Kasutab kõnes mõningaid abstraktse tähendusega sõnu (nt tundeid, vaimset tegevust tähistavaid sõnu: <i>mõtlen, arvan, julge, lahke</i>).
	Kasutab kõnes inimesi ja inimese tegevust iseloomustavaid sõnu.
	Liidab ja tuletab analoogia alusel tuttavas kontekstis keelenormi järgides sõnu.
	Kasutab õigesti aja- ja ruumisuhteid väljendavaid sõnu (<i>vahel, kohal, otsas, varem, hiljem, enne, pärast</i>).

	Mõistab abstraktseid üldnimetusi õpitud valdkondades (<i>sõidukid, elusolendid, tähtpäevad, kehaosad</i>).
Hääldamine	Kordab õigesti järele tähenduselt võõraid sõnu.
	Hääldab õigesti võõrhäälikuid (<i>f, š</i>) tuttavates sõnades (nt <i>Fanta, šokolaad</i>).
Kirjalik kõne	Nimetab ja kirjutab enamikku tähti.
	Veerib 1-2 silbilisi sõnu kokku, pikemaid sõnu loeb aimamisi (järgneva kontrollita) ja eksib sageli.
	Häälib õigesti 1-2silbilisi ka sulghäälikuid sisaldavaid häälikuühenditeta sõnu.
	Kirjutades märgib õigesti 1-2 silbiliste häälikuühenditeta sõnade häälikustruktuuri (nt <i>lähen koli</i>).
	Eristab häälikuühenditeta sõnas kuulmise järgi teistest pikemat häälikut.
	Jagab kuuldud lause sõnadeks, kasutades sõnade arvu märkimiseks abivahendeid.
	Muudab täiskasvanu eeskujul sõna vältestruktuuri (<i>koll-kool; linna (III v)-lina; tibu-tippu</i>).
	Tunneb ära luuletuse ja muinasjutu kui kirjandusžanri.
TEEMA	EESTI KEEL KUI TEINE KEEL (KEELEKÜMBLUSRÜHMAS)
Kuulamine	Reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele.
	Kuulab ja mõistab kõnet, mis on vahetult seotud suhtlussituatsiooniga, ning oskab sellele reageerida nii füüsiliselt kui ka verbaalselt.
	Mõistab ettelõetud või jutustatud eakohase eestikeelse teksti põhisisu.
	Mõistab esitatud küsimusi.
	Tunneb ära õpitud sõnad ja väljendid ning mõistab neid.
Kõnelemine	Tunneb ja kasutab õpitud viisakusväljendeid erinevates suhtlussituatsioonides.
	Kõneleb õpitud sõnavara piires ning suudab alata ja lõpetada vestlust.
	Näitab üles keelelist initsiatiivi, teeb ettepaneku kõnelda.
	Vastab küsimustele ja oskab ise esitada lihtsamaid küsimusi.
	Moodustab ise lihtsamaid fraase ja lihtlauseid.
	Kõneleb õpitud sõnavara piires, suudab alata ja lõpetada vestlust, räägib endast ja oma perest ning vestleb endale olulistel teemadel omandatud sõnavara (või läbitud teemade) piires.
	Teab peast mõnda eestikeelset luuletust ja laulu.

	Tunneb aktiivset huvi kontakti loomise vastu täiskasvanute ja teiste lastega ka väljaspool lasteaeda.
	Häälib õigesti uusi õpitud sõnu.
	Kasutab keelt koos õpetajaga aktiivselt.
Lugemise ja kirjutamise laused	Tunneb eesti keele häälikuid ja tähti.
	Häälib häälikuid korrektselt.
	Tunneb kirja pildis ära eestikeelsed sõnad.
	Loeb lihtsamat eestikeelset teksti.
	Näitab huvi ja initsiatiivi eesti keeles kirjutamise vastu.
Eesti kultuuri tutvustamine	Teab ning oskab Eesti rahvussümbolitest kirjeldada Eesti lippu, rahvuslille ja rahvuslindu.
	Tunneb huvi eestis tähistatavate rahvakalendri tähtpäevade vastu.
	Oskab nimetada mõningaid eestis tähistatavaid riiklikke ja rahvuslikke tähtpäevi.
	Oskab kirjeldada mõne Eestis tähistatava tähtpäevaga seotud kombeid.
	Oskab laulda mõnda eesti rahvalaulu.
	Tunneb ära eesti rahvarõivad.
TEEMA	MATEMAATIKA
Hulgad, loendamine, arvud ja arvutamine	Mõtestab arvude rida 12ni.
	Liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb ja kasutab vastavaid sümboleid (+, -, =)
	Oskab koostada matemaatilisi jutukehi kahe etteantud hulga järgi.
Suurused ja mõõtmine	Teab igapäevaelus kasutatavaid pikkusmõõde cm, m ja km; massimõõtu kg; mahumõõtu liiter; rahaühikuid euro ja eurosent ning kasutab neid mängutegevustes.
	Mõõdab pikkust, raskust ja vedelikku kokkulepitud mõõtevahendiga
Geomeetriselised kujundid	Eristab ruumilisi kujundeid (<i>kuup, kera, risttahukas, püramiid</i>) tasapinnalistest kujunditest (<i>ruut, ring, ristkülik ja kolmnurk</i>).
Orienteerumine ajas	Teab kuude nimetusi ning enda sünnikuud ja -päeva.
	Määrab kellaega täistundides ning koostab päevakava.
	Kasutab kõnes õigesti sõnu <i>enne, praegu, hiljem-varem, noorem-vanem</i> .
Orienteerumine ruumis	Orienteerub tasapinnal (paberil).
TEEMA	KUNST

Kujundamine ja väljendamine	Kasutab loovalt geomeetrilisi kujundeid ja nende kombinatsioone keerukamate objektide ülesehitamiseks.
	Püsib töös valitud teemas seda isikupäraselt tõlgendades.
	Jutustab temaatilises töödes tegelaste tegevusest, omavahelistest suhetest ning tegevusajast ja -kohast.
	Rõhutab kõige tähtsamat oma töös värvi, suuruse või asukoha valikuga.
	Tunneb ümbritsevas esinevaid värve ja nimetab erinevaid värvitoone (hallikas, taevasinine).
Kujundamine	Märkab mustri rütmi ja suudab seda jätkata.
	Kujundab kaunistusmotiivi või mustri, arvestades kaunistatavat eset.
	Selgitab omavalmistatud esemete otstarvet ja nimetab koha, kuhu see sobib.
	Aitab kujundada tähtpäevaga seotud peolauda ja ruumi.
Voolimine	Kasutab iseseisvalt tuttavaid voolimismaterjale, arvestades nende eripära.
	Valmistab õpetajaga koos uusi voolimissegusid.
	Niisutab voolingute ühenduskohti esemete tugevdamiseks.
Joonistamine	Kasutab soovi korral koos erinevaid joonistusvahendeid nende olemusest lähtuvalt.
	Värvib oma joonistatud või värviraamatu kujundeid, varieerides käe liikumise suunda.
	Sobitab pindu kattes heledaid ja tumedaid, peeni ja jämedaid jooni.
Maalimine	Segab värve uute toonide saamiseks.
	Kasutab töös eri jämedusega pintsleid.
	Väldib värvide määrdumist.
	Kasutab töös pintslit erinevalt (pintslit otsa ja külge).
Meisterdamine	Kujundab või täiendab oma tööd, kleepides sellele erinevast materjalist tükke, objekte jne.
	Valib eri materjalide liitmiseks ühendusviiside seast oma mõtte teostamiseks sobivamad ja leiab oma võtmed.
	Valmistab lihtsa mänguasja täiskasvanu tegevust matkides.
Kunsti vaatlemine, vestlused kunstist	Märkab teoseid või ümbruses leiduvaid objekte vaadeldes ning kirjeldades detaile ja värve ning tajub meeleolu.
	Fantaseerib ja jutustab teose juurde ka loo: mis juhtus enne, mis juhtub pärast.
	Kasutab raamatuillustatsioone, fotosid ja kunstiteoseid (skulptuure) oma töö lähtealusena, luues oma vaba ja isikupärase variandi.

TEEMA	MUUSIKA
Laulmine	Laulab ilmekalt, lähtudes laulu ja teksti karakterist.
	Laulab peast õpitud rahva- ja lastelaule ning esitab neid rühmas
	Laulab ilmekalt, voolava ja ilmeka häälega eakohaseid rahva- ja lastelaule.
	Esitab neid laule nii rühmas kui ka üksi.
Muusikalis-rütmiline liikumine	Liigub ja tantsib sünkroonis teistega, kasutades näiteks hüpaksammu ja eesgaloppi.
	Kõnnib, jookseb, reageerib muusika tempomuutustele rütmiliselt täpselt (nt muudab liikumissuunda muusika dünaamika ja tempo järgi).
	Väljendab ennast loovalt liikumise kaudu, toetudes õpitud muusikalistele väljendusvahenditele (tempo, dünaamika, register, muusika meeleolu, näiteks kasutab külj- ja eesgaloppi ning hüpaksammu.
	Sooritab tantsuliigutusi sünkroonselt, väljendusrikkalt ja õige kehahoiuga.
Muusika kuulamine	Tunneb ära lihtsamaid žanre (tants, laul, marss).
	Väljendab loovalt muusika kuulamisest saadud elamusi.
	Kuulatud muusikat iseloomustades kasutab eakohast sõnavara.
	Näitab tegevuses üles loomingulist initsiatiivi, toetudes oma kogemusele kuulnud pala suhtes (näiteks jutustab, mida kuulis muusikas).
	Eristab vokaal- ja instrumentaalmuusika lihtsamaid žanre, hällilaul, marss, tantsuviis, rahvalaul).
Pillimäng	Mängib rütmi- ja meloodiapillidel (nt puuagoogo, taldrik, Guido, triangel, kellamäng, kõlaplaadid) lihtsamaid <i>ostinato</i> kaasmänge (lühikest, korduvat rütmi-, viisi- või meloodialõiku).
	Mängib pilliansambelis.
	Oskab mängida eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel kaasmänge õpitud lauludele, lasteriimidele ja instrumentaalpaladele.
	Mängib pilliansambelis.
	Mängib järgmisi pille: kõlaplaadid, metall- agoogo, cabasa, cazizi, plaatpillid (ksülofon, metallofon, kellamäng).
TEEMA	LIIKUMINE
Liikumisteadmised	Nimetab erinevaid spordialasid ja mõne Eesti tuntuma sportlase.
	Keskendub sihipärasele kehalisele tegevusele.
	Liikudes ja mängides peab kinni üldistest ohutusreeglitest (valides sobivad paigad ja vahendeid).
	Peseb ennast pärast aktiivset kehalist tegevust.

Põhiliikumised	Sooritab põhiliikumisi pingevalt, nii et liigutused on koordineeritud ja rütmilised.
	Säilitab paigal olles ja liikudes tasakaalu.
	Kasutab harjutusi tehes mõlemat kätt korraga, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt.
Liikumismängud	Võistleb kombineeritud teatevõistlustes (nt takistusriba läbimine).
	Mängib sportlike elementidega mängu (korvi visked, jalgpall).
	Organiseerib ise liikumismänge.
	Kasutab ausa mängu põhimõtteid ning peab kinni kokkulepitud mängureeglitest.
Spordialad: võimlemine	Valitseb oma liigutusi nii ruumis, maastikul kui ka tänaval.
	Orienteerub mänguväljakul ning sooritab kujundiliikumisi, olles kolonnis esimene.
	Sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid tegevusi.
Spordialad: kelgutamine suusatamine	Osaleb kelguvõistlustel (kaugusele, täpsusele).
	Sõidab nõlvakust alla põhiasendis.
	Suusatab koordineeritud liikumisega.
	Käsitseb suusavarustust iseseisvalt.
Spordiala: ujumine	Ujub abivahendiga.
	Järgib basseini kasutamise ohutusreegleid.
Tants ja rütmika	Sooritab rütmiliikumisi ühel ajal kaaslasega.
	Liigub enda tekitatud rütmi järgi ning vahelduva tempoga kiirelt aeglasele.
	Väljendab liikumise kaudu emotsioone.
	Kasutab liikudes loovalt vahendeid (linte, rätikuid, rõngaid).
Vaba aeg ja loodusliikumine	Tegutseb iseseisvalt koduümbruse mängu- ja spordiväljakul.
	Mängib lihtsamaid maastikumänge.

X. KOOSTÖÖ LASTEVANEMATEGA

1. Eesmärgid:

- 1.1 Olla toeks peredele, lapsevanematele lapse koolivalmiduse kujundamisel, mis annab lapsele võimaluse edukalt toime tulla koolis ja oma edaspidises täiskasvanuelus.
- 1.2 Lapsest lähtuvate õppekavas püstitatud õppe- ja kasvatustöö eesmärkide täitmine kodu ja lasteasutuse koostöös.
- 1.3 Tiheda ja usaldusliku partnerlussuhte loomine lasteasutuse, perede ning kooli vahel. Lastevanemate huvi suurendamine, võimaluste tagamine kaasärääkimiseks lasteaias lastele arengutingimuste loomisel.
- 1.4 Koostöös lastevanematega analüüsida kavakindlalt laste arengut ning anda vanematele hinnang lapse arengu kohta.

2. Lastevanematega koostöö tegemise vormid:

2.1 Individuaalne vestlus kui dialoog:

- 2.1.1 hommikul, kui lapsevanem lapse toob lasteaeda, ja õhtul, kui lapsevanem lapsele järgi tuleb;
- 2.1.2 üks kord aastas arenguvestlus.

2.2 Konsultatsioonid lasteaia spetsialistide poolt;

2.3 ülelasteaialised ja rühma üritused:

- 2.3.1 peod;
- 2.3.2 näitused;
- 2.3.3 mängupeod;
- 2.3.4 avatud uste päevad;
- 2.3.5 koosolekud;

2.4 küsitlused;

2.5 informatsiooni kättesaadavus:

- 2.5.1 lasteaia koduleht;
- 2.5.2 infostendid, infomapid, infovoldikud;
- 2.5.3 koostöö hoolekogu kaudu.

XI. TÖÖ ERIVAJADUSTEGA LASTEGA

1. Erivajadusega laps on laps, kelle võimetest, terviseseisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi ja kohandusi lapse kasvukeskkonnas või rühma tegevuskavas.
2. Septembrikuu jooksul selgitatakse meeskonnatöona välja erivajadusega lapsed, jälgides kõiki arengulisi valdkondi:
 - 2.1 kommunikatiivsed oskused: suuline kõne, kõne mõistmine, hääliku- ja foneemitaju, lugemine, etteloetud teksti mõistmine jne;
 - 2.2 kognitiivsed oskused: vaatlus- ja kuulamisoskus, silma ja käe koostöö, teabe mõtestamine;
 - 2.3 sotsiaalsed oskused: suhtlemine eakaaslastega ja täiskasvanutega, käitumine jne;
 - 2.4 mootorika: üld- ja peenmootorika;
 - 2.5 eneseteenindus: riietumine, oma asjade korrashoidmine jne;
 - 2.6 üldtervislik seisund.
3. Vajadusel koostatakse erivajadusega lapsele individuaalne arenduskava.
 - 3.1 Individuaalne arenduskava koostatakse neis valdkondades, milles laps abi vajab.
 - 3.2 Arenduskavade koostamisel teeb rühma meeskond koostööd lapsevanema ja lasteaia spetsialistidega (logopeedi, muusika- ja liikumisõpetaja ja juhtkonna esindajaga).
 - 3.3 Arenduskavade koostamisel arvestatakse lapse arenguanalüüsi.
 - 3.4 Arenduskava asub lapse arengumapis ja sisaldab: lapse nimi, vanus, erivajadus, eesmärk, tegevused eesmärgi saavutamiseks, toetajad, täpne ajaline kava.
4. Õppeaasta jooksul täiendatakse ja parandatakse arendusplaane vastavalt vajadusele.
5. Muutused lapse arengus fikseeritakse logopeedi dokumentatsioonis ja lapse arengumapis.
6. Vajadusel konsulteeritakse erialaspetsialistidega.

XII. KOOLIKS ETTEVALMISTAMISE PÕHIMÕTTED

- 1 Olla toeks peredele, lastevanematele laste koolivalmiduse kujundamisel.
- 2 Lapse valmisolek õpingute alustamiseks koolis kujuneb järk-järgult kogu koolieelse elu jooksul.
- 3 Lapsele luuakse lasteaia võimalused igakülgseks arenguks, et tulla toime koolis ja edaspidises elus.
 - 4 Laste kooliks ettevalmistamisel peame olulisteks järgmiste omaduste kujunemise toetamist:
 - 4.1. Füüsilise aspekti seisukohalt on oluline:
 - 4.1.1 tervislik seisund: koormustaluvus ja töövõime
 - 4.1.2 kehaline areng: liikumisaktiivsus ja vastupidavus
 - 4.1.3 oskus valitseda oma liigutusi ja liikumist
 - 4.1.4 motoorne areng: käelihaste tegevus ja koostöö silmadega.
 - 4.2. Vaimse aspekti seisukohast on oluline:
 - 4.2.1 oskus kasutada oma teadmisi
 - 4.2.2 vaatlusoskus, tähelepanu koondamine
 - 4.2.3 kujutluste olemasolu ruumist ja ajast
 - 4.2.4 loogiline mõtlemine (järjestamine, rühmitamine, võrdlemine jne)
 - 4.2.5 kõne-, väljendamis- ja jutustamisoskus
 - 4.2.6 oskus tajuda detaile ja tervikut, üldistamisoskus
 - 4.3. Sotsiaalse aspekti seisukohast on olulised:
 - 4.3.1 soov õppida ja omandada uusi teadmisi
 - 4.3.2 käitumine (omandatud käitumismallid)
 - 4.3.3 oskus seada eesmärke ja ülesandeid
 - 4.3.4 tahe täita täiskasvanu juhiseid.
 - 5 Vastavalt lapse vanusele minnakse järk-järgult mängulistelt õpitegevustelt üle rohkem püsivust nõudvatele ja pikematele koolitunnisarnastele tegevustele.
 - 6 Vastavalt lapse vanusele minnakse järk-järgult üle järjest pikematele tegevustele.
 - 7 Lapse koolivalmiduse kujunemist jälgitakse ja hinnatakse pedagoogide poolt lapse arengu analüüsimise käigus kogu koolieelsel perioodil.
 - 8 Koolivalmiduse hindamiseks viiakse läbi viimasel õppeaastal, oktoobris ja aprillis, kontrollitud joonistuse vaatlus.

- 9 Vajaduse ilmnemisel koostatakse individuaalne arenduskava nendes valdkondades, milles laps abi vajab.
- 10 Laste kooliks ettevalmistamisel tehakse koostööd lastevanemate ja erialaspetsialistidega.
- 11 Lasteaia, pere ja kooli koostööna võimaldatakse koolieelikul tutvuda kooliga.
- 12 Lasteaia ja kooli koostööna kutsutakse kooliõpetajad lastevanematega vestlema.
- 13 Lapsevanemat nõustatakse koolipikenduse küsimustes ja kasutatakse vajadusel erialaspetsialistide abi.
- 14 Lapsevanema soovil vormistab lasteasutus koolipikenduskomisjonile lapse iseloomustuse, mis sisaldab:
 - 14.1. Lapse andmed: ees- ja perekonnanimi, sünniaeg, elukoht, kodune telefon.
 - 14.2. Vanemate andmed.
 - 14.3. Millal laps tuli lasteaeda, kui vanalt.
 - 14.4. Kuidas õpetaja arvates on laps õppeprogrammi omandanud.
 - 14.5. Millised raskused või puudujäägid on õpetaja arvates lapsel õppeprogrammi omandamisel.
 - 14.6. Kuidas on lapsel arenenud motoorika, mälu, mõtlemine, tajude.
 - 14.7. Lapse põhimeeleolu, sotsiaalne käitumine.
 - 14.8. Kuidas saab laps aru korraldustest ja täidab neid.
 - 14.9. Lastevanemate koostöö lasteaiaiga.
 - 14.10. Õpetajate arvamus ja soovitus koolipikenduse kohta.
- 15 Lasteaias kooli minekul antakse lapsele tunnistus, kus on märgitud lapse lasteaias viibimise periood ja kirjeldatud põhioskusi.

XIII. LAPSE ARENGU JÄLGIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED

1. Lapse arengu jälgimise, dokumenteerimise, analüüsimise ja hindamise eesmärk on koguda lapse kohta informatsiooni, mida saab kasutada:
 - 1.1 lapse eripära mõistmiseks,
 - 1.2 lapse erivajaduste väljaselgitamiseks,
 - 1.3 lapse arengu toetamiseks,
 - 1.4 õppe- ja kasvatustegevuste kavandamiseks,
 - 1.5 lapse kohta tagasiside andmiseks lapsevanemale.
2. Lapse arengu hindamise aluseks on:
 - 2.1 lapse individuaalne areng,

- 2.2 eeldatavad üldoskused,
- 2.3 õppe- ja kasvatusvaldkondade eeldatavad tulemused.
3. Lapse arengu dokumenteerimiseks koostatakse igale lapsele arengumapp, kuhu kogutud materjal annab ülevaate lapse saavutustest ja arengust pikema perioodi jooksul.
4. Arengumapp sisaldab:
 - 4.1 tähelepanekuid lapse tegevuse kohta (vaatlused, tegevuste kirjeldused, küsitlused jne),
 - 4.2 lapse töötulemuste näidised (käelistest töödest, töölehti),
 - 4.3 lapse huvitavaid ütlemisi, sõnalist loomingut jne,
 - 4.4 lapse kokkuvõtlik arengukirjeldus õppeaasta lõpus koos arenguveestluse kokkuvõttega, õpetaja ja lapsevanema poolt allkirjastatuna,
 - 4.5 vajadusel individuaalne arenduskava.
5. Lapse arengu hindamisel kasutatakse vaatlusmeetodit ja laste tööde analüüsi.
6. Tunnustatakse lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi. Arengut hinnatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatud. Lapse arengu eeldatavaid tulemusi ei käsitleta kõigile kohustuslikena.
7. Õpetajad viivad läbi üks kord aastas, septembris, lastevanemate küsitluse laste kohta.
8. Õpetajad viivad läbi üks kord aastas, aprillis, lastevanematega läbi arenguveestlused.
9. Lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust tutvustatakse lapsevanematele.
10. Lapsevanemal on alati õigus tutvuda oma lapse arengumapiga.
11. Lasteaiast lahkudes saab laps oma arengumapi kaasa.

XIV. LASTEAIA ÕPPEKAVA UUNEDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

1. Õppekava tulemuslikkust hinnatakse õppeaasta lõpul pedagoogilisel nõupidamisel.
2. Ettepanekuid täiendusteks võivad teha kõik õpetajad pedagoogilisel nõupidamisel ja lapsevanemad rühma koosolekul või hoolekogu esindaja kaudu. Ettepanekuid esitatakse juunikuul jooksul.
3. Tulenevalt ettepanekutest tehakse õppekavas täiendused enne 31. augustit.
4. Muudatused kooskõlastatakse pedagoogilise nõukogu ja hoolekoguga.
5. Õppekava kinnitatakse juhataja käskkirjaga.